

CALENDARUL

ANIVERSĂRILOR CULTURALE

2024

Sunt consemnate aniversările personalităților culturale - locale,
naționale și universale - de la a căror naștere sau moarte s-au
împlinit 25 de ani sau multipli ai acestei perioade (50, 75, 100, 125
ș.a.m.d.) .

Calendar elaborat de Nina Negrea,
Compartimentul de Informare Bibliografică
Biblioteca Județeană Mureș

1 ianuarie - **Ziua Mondială a Păcii**

1 ianuarie - 75 de ani de la nașterea lui **Radu Țuculescu (1 ianuarie 1949, Târgu Mureș)**, romancier, dramaturg, traducător din limba germană. Nepotul marelui pictor Ion Țuculescu și tatăl prozatorului Răzvan Țuculescu. În prezent este realizator TVR. Radu Țuculescu este unul din cei mai prestigioși romancieri ai generației sale;

1 ianuarie - 100 de ani de la nașterea lui **Jacques Le Goff (1 ianuarie 1924, Toulon - 1 aprilie 2014, Paris)**, istoric francez, autor specializat în istoria Evului Mediu;

1 ianuarie - 575 de ani de la nașterea lui **Lorenzo de Medici (1 ianuarie 1449 - 9 aprilie 1492)**, politician italian și conducător al Republicii Florentine în timpul Renașterii italiene. Cunoscut și sub numele de **Lorenzo Magnificul** de către florentinii contemporani, a fost diplomat, politician și un cunoscut îndrumător al savanților, artiștilor și poezilor;

2 ianuarie - 100 de ani de la nașterea lui **Victor Mercea (2 ianuarie 1924, Timișoara - 29 iunie 1987, Cluj-Napoca)**, fizician român, membru corespondent (1963) al Academiei Române, membru al Societății Americane Nucleare;

3 ianuarie - 100 de ani de la moartea lui **Ernest Babélon (7 noiembrie 1854, Sarry - 3 ianuarie 1924, Paris)**, arheolog și numismat francez. A fost ales membru de onoare străin al Academiei Române;

4 ianuarie - 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Joan Delano Aiken (4 septembrie 1924, Rye, East Sussex, Anglia, Regatul Unit - 4 ianuarie 2004, The Hermitage, Anglia, Regatul Unit)**, scriitoare engleză. S-a născut într-o familie de scriitori;

- 4 ianuarie - 125 de ani de la nașterea lui **Emil Petrovici (4 ianuarie 1899, Begheiți, comitatul Torontal - 7 octombrie 1968, Bucurdea Grânoasă, județul Alba)**, lingvist român, delegat la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia; membru titular al Academiei Române;
- 5 ianuarie - 50 de ani de la moartea lui **Illés Béla (22 martie 1895 - 5 ianuarie 1974)**, prozator și jurnalist maghiar;
- 5 ianuarie - 75 de ani de la nașterea lui **Leo Butnaru (5 ianuarie 1949, comuna Negureni, județul Orhei, Republica Moldova)**, poet, prozator, istoric literar/exeget al avangardismului, eseist și traducător român. Butnaru este licențiat în jurnalism și filologie al Universității de Stat din Chișinău (1967-1972). În anul 2019, unele mijloace mass-media internaționale au anunțat că Leo Butnaru a fost înaintat candidat la Premiul Nobel Pentru Literatură;
- 6 ianuarie - 150 de ani de la nașterea lui **Sydney Fowler Wright (6 ianuarie 1874, Smethwick, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - 25 februarie 1965)**, editor britanic, poet, autor de literatură științifico-fantastică și de ficțiune/mister, scenarist;
- 8 ianuarie - 200 de ani de la nașterea lui **William Wilkie Collins (8 ianuarie 1824, Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - 23 septembrie 1889, Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei)**, prozator englez. Prin scrierile sale, în care predomină misterul și crima, poate fi considerat precursor al romanului polițist;
- 8 ianuarie - 600 de ani de la moartea lui **Marco Polo (15 septembrie 1254, Veneția, Republica Veneția - 8 ianuarie 1324, Veneția, Republica Veneția)**, comerciant venețian, care s-a făcut cunoscut prin relatările sale despre o fabuloasă călătorie în China;
- 9 ianuarie - 25 de ani de la moartea lui **Hans Mokka (16 mai 1912, Timișoara - 9 ianuarie 1999, Germania)**, cântăreț de operă, actor, scriitor de limba germană din România;
- 10 ianuarie - 225 de ani de la nașterea lui **Petrache Poenaru (10 ianuarie 1799, Benești, județul Vâlcea - 2 octombrie 1875,**

București), pedagog, inventator, inginer și matematician român, membru titular al Academiei Române;

- 11 ianuarie - 100 de ani de la nașterea lui **Roger Charles Louis Guillemin (11 ianuarie 1924, Dijon, Franța)**, om de știință francez laureat al Medaliei Naționale pentru Știință în 1976, și al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină (1977);
- 12 ianuarie - 75 de ani de la nașterea lui **Haruki Murakami (12 ianuarie 1949, Kyoto)**, scriitor japonez;
- 12 ianuarie - 150 de ani de la nașterea lui **Paul Negulescu (12 ianuarie 1874, București - 6 mai 1946)**, jurist, membru de onoare al Academiei Române;
- 15 ianuarie - **Ziua Culturii Naționale - Ziua de naștere a poetului, prozatorului și jurnalistului Mihai Eminescu (15.01.1850 - 15.06.1889)**
- 15 ianuarie - 75 de ani de la nașterea poetei **Balla Zsófia (15 ianuarie 1949, Cluj)**, poetă și eseistă maghiară, originară din România. Este considerată una dintre cele mai proeminente poete din Ungaria;
- 15 ianuarie - 175 de ani de la nașterea lui **Andrei Ghidiu (15 ianuarie 1849, Deda - 3 noiembrie 1937)**, profesor, teolog, istoric, om politic și un deputat în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, organismul legislativ reprezentativ al „tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, cel care a adoptat hotărârea privind Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918;
- 16 ianuarie - 275 de la nașterea lui **Vittorio Alfieri (16 ianuarie 1749, Piemont, Italia - 8 octombrie 1803, Florența, Regatul Eturiei)**, poet, dramaturg și filosof italian;
- 17 ianuarie - 25 de ani de la moartea lui **Alexandru Duțu (2 septembrie 1928, București - 17 ianuarie 1999)**, istoric român, cercetător al istoriei sud-estului european (secolele XVI-XIX), al istoriei ideilor și mentalităților, specialist în literatură comparată și teolog ortodox;
- 17 ianuarie - 100 de ani de la nașterea lui **Radu Theodoru (17 ianuarie 1924, Ineu, Arad)**, scriitor român de literatură cu

subiecte istorice, militare, științifico-fantastice, aventură și politice, fost aviator militar;

- 17 ianuarie - 150 de ani de la nașterea lui **Thornton Waldo Burgess** (17 ianuarie 1874, Sandwich, Massachusetts - 5 iunie 1965, Springfield, Massachusetts), scriitor american pentru copii;
- 18 ianuarie - 25 de ani de la moartea lui **Marian Papahagi** (14 octombrie 1948, Râmnicu Vâlcea, Vâlcea - 18 ianuarie 1999, Roma, Italia), critic literar, eseist și traducător român;
- 18 ianuarie - 75 de ani de nașterea **Elenei Zubcov** (18 ianuarie 1949, Velikoserbulivka, RSS Ucraineană, URSS), cercetătoare din Republica Moldova, profesor, doctor habilitat în științe biologice, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei;
- 19 ianuarie - 100 de ani de la nașterea lui **Jean-François Revel** (19 ianuarie 1924, Marsilia, Franța - 30 aprilie 2006, Le Kremlin-Bicêtre, Île-de-France, Franța), filosof, scriitor și ziarist francez, membru al Academiei Franceze;
- 21 ianuarie - 25 de ani de la moartea lui **Czine Mihály** (5 aprilie 1929, Nyirmeggyes, Ungaria - 21 ianuarie 1999, Budapesta), istoric și critic literar, cadru universitar;
- 21 ianuarie - 50 de ani de la moartea lui **Arnaud Denjoy** (5 ianuarie 1884 la Auch - 21 ianuarie 1974, Paris), matematician francez, profesor de analiză matematică la Sorbona, membru al Academiei Franceze de Științe și membru de onoare al Academiei Române (1957);
- 22 ianuarie - *Ziua Culturii Maghiare*
- 22 ianuarie - 175 de ani de la nașterea lui **August Strindberg** (22 ianuarie 1849, Storkyrkoförsamlingen, Stockholm, Suedia - 4 mai 1912, Adolf Fredriks Parish, Stockholm, Suedia), dramaturg suedez;
- 24 ianuarie - *Ziua Unirii Principatelor Române (24.01/05.02.1859)*
- 24 ianuarie - 100 de ani de la nașterea **Silviei Cambir** (24 ianuarie 1924, Hanu Conachi, Fundeni, Județul Galați - 2007), pictoriță română expresionistă, portretistă și ilustrator de carte;

- 24 ianuarie - 150 de ani de la nașterea lui **Grigore Tăușan** (**24 ianuarie 1874**, București - 20 aprilie 1952), filosof român, membru de onoare al Academiei Române (1939);
- 25 ianuarie - 150 de ani de la nașterea lui **William Somerset Maugham** (**25 ianuarie 1874**, Paris, Franța - 16 decembrie 1965, Nisa, Franța), dramaturg și prozator englez, a cărui operă s-a bucurat de notorietate internațională;
- 26 ianuarie - *Ziua Mondială a Vănilor*
- 26 ianuarie - 125 de ani de la moartea lui **Paul M. Georgescu** (1821, Craiova - **26 ianuarie 1899**, București), poet și traducător român, translator de limba greacă;
- 26 ianuarie - 200 de ani de la moartea lui **Théodore Géricault** (26 septembrie 1791, Rouen, Franța - **26 ianuarie 1824**, Paris, Franța), important pictor și litograf francez, exponent al romantismului în pictură;
- 27 ianuarie - *Ziua Internațională de Comemorare a Victimelor Holocaustului*
- 28 ianuarie - *Ziua Europeană a Protecției Datelor Personale*
- 28 ianuarie - 100 de ani de la moartea lui **Joaquim Teófilo Fernandes Braga** (24 februarie 1843 - **28 ianuarie 1924**), scriitor, critic literar, istoric literar și om politic portughez. A fost conducător al Generației de la 1870 (împreună cu Antero de Quental) și întemeietor al folcloristicii, istoriei și criticii literare portugheze;
- 29 ianuarie - 125 de ani de la moartea lui **Alfred Sisley** (30 octombrie 1839, Paris, Franța - **29 ianuarie 1899**, Moret-sur-Loing, Île-de-France, Franța), pictor impresionist englez care a trăit și a pictat în Franța;
- 29 ianuarie - 200 de ani de la nașterea lui **Friedrich Wilhelm Schuster** (**29 ianuarie 1824**, Sebeș - 4 februarie 1912, Sibiu), poet și etnolog german din Transilvania. Friedrich Wilhelm Schuster i-a considerat pe sași ca parte organică din marea cultură germană, iar această convingere i-a marcat poezia;
- 30 ianuarie - *Ziua Internațională a Nonviolenței în Școală*

30 ianuarie - 25 de ani de la moartea lui **Nicolae Porumbescu** (1919, București - **30 ianuarie 1999, Suceava**), figură proeminentă a arhitecturii românești, autor al unui număr impresionant de clădiri civice și publice din perioada anilor 1960-1990;

30 ianuarie - 75 de ani de la nașterea lui **Peter Agre** (**30 ianuarie 1949**, Northfield, Minnesota, SUA), chimist american, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (**2003**).

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Ovidiu Iuliu MOLDOVAN

actor

- 82 de ani de la naștere -

Date biografice: n. 1 ianuarie 1942, Vișinelu, Mureș - d. 12 martie 2008, București; actor român, cu o bogată activitate în film, radio, teatru, teatru radiofonic și televiziune.

Absolvent al IATC, București, clasa prof. Pop Marțian și Octavian Cotescu.

A debutat în **teatru** în 1965, cu rolul *Mio*, din piesa *Pogoară iarna* de Maxwell Anderson, pe scena Teatrului Național din Timișoara.

Din 1970 activează la Teatrul Național București, iar printre rolurile cele mai importante se numără: *Oswald - Regele Lear* de William Shakespeare, regia Radu Penciulescu; *Thieste - Thieste* de Seneca, regia Nicky Wolksz; *Antonio - Furtuna* de W. Shakespeare, regia Liviu Ciulei; *Caligula - Caligula* de Albert Camus, regia Horea Popescu; *Malvolio - A 12-a noapte* de W. Shakespeare, regia Anca Ovanez; *Gelu Ruscanu - Jocul ielelor* de Camil Petrescu, regia Sanda Manu; *Lopahin - Livada de vișini* de A. P. Cehov, regia Andrei Șerban; *Protasov - Cadavrul viu* de L. Tolstoi, regia Gelu Colceag și altele.

Film: printre cele mai importante se numără: *Despre o anume fericire* (1974), *Actorul și sălbaticii* (1975), *Concert din muzică de Bach* (1975), *Între oglinzi paralele* (1976) *Buzduganul cu trei peceți* (1977), *Profetul, aurul și ardelenii* (1978), *Artista, dolarii și ardelenii* (1980), *Bietul Ioanide* (1980), *Pruncul, petrolul și ardelenii* (1981), *Cucerirea Angliei* (1982), *Vreau să știu de ce am aripă* (1984), *Horea* (1984), *Cuibul de viespi* (1987), *Misiunea* (1988), *Noapți de cristal* (1994) și altele.

Peste 80 de emisiuni de poezie, recitaluri Eminescu, peste 60 de roluri în piese de teatru la radio.

Cetățean de onoare al comunei Sărmaș (1982).

Premii conferite în timpul vieții:

- Premiul Uniter pentru întreaga carieră (2004);
- Medalia „Meritul Cultural clasa I” (1967) pentru merite în domeniul artei dramatice; „Ordinul Meritul Cultural” în grad de Comandor, Categoria D - „Arta Spectacolului” (7 februarie 2004), în semn de apreciere a întregii activități pentru dăruirea și talentul interpretativ pus în slujba artei scenice și a spectacolului.”

Distincții conferite post-mortem: Ordinul național „Steaua României”, în grad de cavaler, conferit post mortem la 15 martie 2008, prin decret al președintelui României, Traian Băsescu.

1 februarie - *Ziua Intendenței Militare*

- 1 februarie - 75 de ani de la nașterea lui **George Friedman** (1 februarie 1949, Budapesta, Ungaria), om de științe politice și autor american, fondatorul CEO al companiei de previziune și analiză geopolitică;
- 1 februarie - 75 de ani de la moartea lui **Nicolae D. Cocea** (29 noiembrie 1880, Bârlad, Tutova - 1 februarie 1949, Sighișoara, Mureș), avocat, scriitor, jurnalist, publicist român;
- 1 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Victor Săhleanu** (1 februarie 1924, Gura Humorului - 26 august 1997, București), personalitate plurivalentă a culturii românești. Activitatea sa multiplă (endocrinolog, antropolog, filozof, matematician, biofizician, poet, eseist) desfășurată pe parcursul a peste cinci decenii, a pus bazele abordării multidisciplinare în știința României de după cel de-al Doilea Război Mondial;
- 2 februarie - 50 de ani de la moartea lui **Lakatos Imre** (9 noiembrie 1922, Debrețin, Ungaria - 2 februarie 1974, Londra), filosof preocupat de filosofia matematicii;

- 2 februarie - 50 de ani de la moartea compozitorului **Jean Absil** (23 octombrie 1893, Bon-Secours, Péruwelz, Belgia - **2 februarie 1974**, Uccle, Belgia), compozitor și profesor de muzică belgian, membru al Academiei Regale din Belgia;
- 4 februarie - *Ziua Mondială de Luptă împotriva Cancerului*
- 4 februarie - 50 de ani de la moartea lui **Mihail Andricu** (22 decembrie 1894 - **4 februarie 1974** București), compozitor, pianist, critic muzical și profesor;
- 4 februarie - 175 de ani de la moartea lui **Costache Conachi** (14/25 septembrie 1778, Țigănești, Munteni, Galați - **4/16 februarie 1849**, Țigănești, Munteni, Galați), scriitor român. Descendent dintr-o familie boierească fanariotă, a ocupat înalte funcții dregătorești în Principatul Moldovei;
- 4 februarie - 225 de ani de la nașterea lui **João Baptista da Silva Leitão de Almeida Garrett** (**4 februarie 1799**, Porto, Portugalia - decembrie 1854, Lisabona, Portugalia), poet romantic portughez, romancier, dramaturg dar și un politician liberal;
- 4 februarie - 400 de ani de la moartea lui **Vicente Espinel** (28 decembrie 1550 - **4 februarie 1624**), scriitor și muzician spaniol.
- 5 februarie - 25 de ani de la moartea lui **Ivan Maksimovîci Koșeliveț** (pe numele real: Iareșko (23 noiembrie 1907, Cernigov, Imperiul Rus - **5 februarie 1999**, Oberbayern, Bavaria, Germania), critic și istoric literar, publicist, editor, traducător, memorialist și activist social ucrainean;
- 5 februarie - 25 de ani de la moartea lui **Wassily Wassilyovitch Leontief** (5 august 1906, Sankt Petersburg, Imperiul Rus - **5 februarie 1999**, New York City, New York, SUA), economist rus, de etnie evreiască, stabilit din tinerețe în Statele Unite ale Americii; laureat al Premiului Nobel pentru Economie (**1973**). A tradus scrieri filosofice și artistice, mai ales operele lui Friedrich Nietzsche, Denis Diderot, Franz Kafka;
- 5 februarie - 50 de ani de la moartea lui **László Gáldi** (numele de familie la origine: Göbl, 20 mai 1910, Miskolc - **5 februarie 1974**, Budapesta), lingvist maghiar, specialist în istoria

literaturii, romanist și slavist, membru corespondent al Academiei Maghiare de Științe. László Gáldi este principalul traducător al liricii eminesciene în limba maghiară. În perioada interbelică a tradus de asemenea în maghiară opera scriitorilor Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Alexandru Stamatiad și Alexandru Vlahuță;

- 8 februarie - 25 de ani de la moartea scriitoarei **Dame Jean Iris Murdoch** (15 iulie 1919 Dublin, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - **8 februarie 1999**, Oxford, Anglia, Regatul Unit), scriitoare și filozoafă irlandeză, cunoscută ca autoare sub numele de Iris Murdoch. În 1978 a câștigat Premiul Booker;
- 8 februarie - 125 de ani de la nașterea lui **Theodor V. Ionescu** (**8 februarie 1899**, Dorohoi - 6 noiembrie 1988, București), fizician și inventator român;
- 9 februarie - 75 de ani de la moartea lui **Octav Șuluțiu** (5 noiembrie 1909, București - **9 februarie 1949**, București), scriitor și critic literar român;
- 9 februarie - 150 de ani de la moartea lui **Jules Michelet** (21 august 1798, Paris, Prima Republică Franceză - **9 februarie 1874**), reputat istoric francez, reprezentant al istoriografiei romantice;
- 9 februarie - 150 de ani de la moartea scriitoarei **Segur, Sophie - Contesa de Ségur** (1 august 1799, Sankt Petersburg, Rusia - **9 februarie 1874**, Paris, Franța), scriitoare franceză de origine rusă. Este cunoscută pentru romanul Les Malheurs de Sophie, destinat copiilor;
- 9 februarie - 175 de ani de la moartea lui **Constantin Romanu Vivu** (1821, Pinticu, Teaca, Bistrița-Năsăud - **9 februarie 1849**, Sângeorgiu de Mureș, Mureș), unul din conducătorii frunțași ai Revoluției române din Transilvania (1848);
- 10 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Vasile Cociu** (**10 februarie 1924** - 11 ianuarie 2009), inginer agronom român, cercetător, specialist în genetica și ameliorarea plantelor pomicole, doctor docent în științe agricole, profesor, publicist;

- 10 februarie - 150 de ani de la moartea lui **Eudoxiu baron de Hurmuzachi** - sau Eudoxius Freiherr von Hormuzaki, (9 septembrie 1812, Cernăuți - **29 ianuarie/10 februarie 1874**, Cernăuți), istoric, politician austriac, membru al Academiei Române;
- 12 februarie - 125 de ani de la nașterea lui **Isac Peltz** (**12 februarie 1899**, București - 10 august 1980), scriitor și jurnalist evreu-român, membru al Uniunii Scriitorilor din România;
- 13 februarie - **Ziua Mondială a Radioului**
- 13 februarie - 25 de ani de la moartea lui **Vladimir Trebici** (28 februarie 1916, Horecea-Mănăstirii, Cernăuți, Austro-Ungaria (azi, Ucraina) - **13 februarie 1999**, București), demograf și sociolog român, membru titular al Academiei Române (1992) ;
- 13 februarie - 75 de ani de la nașterea **Speranței Rădulescu** (**13 februarie 1949**, Buzău - 21 ianuarie 2022, București), reputat etnomuzicolog, antropolog și distinsă cercetătoare, specialistă în muzicile de tradiție orală (folclor muzical) și muzicile de metisaj;
- 14 februarie - 100 de ani de la moartea lui **Iuliu A. Zanne** (11 iulie 1855, Brusa, Turcia - **14 februarie 1924**, București), folclorist român;
- 15 februarie - 25 de ani la moartea lui **Henry Way Kendall** (9 decembrie 1926, Boston, Massachusetts, SUA - **15 februarie 1999**, Florida, SUA), fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (**1990**);
- 15 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Kis Béla** (**15 februarie 1924**, Aiud - 28 noiembrie 2003, Budapesta, Ungaria), unul dintre cei mai reprezentativi entomologi din România;
- 17 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Sever Suci** (**17 februarie 1924**, Gâmbuț, Mureș - 2 august 1997, Târnăveni), sculptor român având arta cu ecouri adânci în sculptura naivă populară;
- 18 februarie - 50 de ani de la moartea lui **Cicerone Theodorescu** (9 februarie 1908, București - **18 februarie 1974**, București), poet

și traducător român. A semnat și Radu Lăncieru, Victor Sângeru, C. Tudor, C. Tudoran;

- 18 februarie - 175 de ani de la nașterea lui **Alexander Lange Kielland** (**8 februarie 1849**, Stavanger, Suedia-Norvegia - 6 aprilie 1906, Bergen, Norvegia), unul dintre cei mai importanți scriitori norvegieni din secolul al XIX-lea;
- 18 februarie - 225 de moartea lui **Johann Hedwig** (8 decembrie 1730, Brașov - **18 februarie 1799**, Leipzig), profesor universitar, botanist, biolog, micolog, desenator de ilustrații botanice și medic transilvănean sas;
- 19 februarie - **Ziua Națională Brâncuși** - Ziua de naștere a celui mai mare sculptor român, **Constantin BRÂNCUȘI** (**19.02.1876** - 16.03.1957, membru postum al Academiei Române (1992));
- 19 februarie - 125 de ani de la nașterea lui **Iuri Oleșa** (**19 februarie/3 martie 1899**, Elisavetgrad, gubernia Herson, Imperiul Rus - 10 mai 1960, Moscova, URSS), romancier rus. Este considerat unul dintre cei mai buni romancieri ruși ai secolului al XX-lea, unul dintre puținii care au reușit să scrie opere de valoare artistică de durată, în ciuda cenzurii înăbușitoare a epocii;
- 20 februarie - **Ziua Mondială a Justiției Sociale**
- 20 februarie - 75 de ani de la moartea scriitoarei **Berde Mária** (5 febr. 1889 Câțcău, jud. Cluj - **20 febr. 1949**, Cluj), scriitoare maghiară, publicistă, traducătoare, profesoară. A militat pentru colaborarea cu scriitorii români, iar în conferințele sale a popularizat cei mai importanți reprezentanți ai literaturii române. Creațiile și articolele sale au apărut în publicații de limbă maghiară din Transilvania și de la Budapesta;
- 20 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Eugen Barbu** (**20 februarie 1924**, București - 7 septembrie 1993, București), membru corespondent al Academiei Române, director de reviste, jurnalist, pamfletar, polemist, publicist, romancier, scenarist și deputat român, laureat al premiului Herder;

- 20 februarie - 200 de ani de la nașterea lui **Oros (Rusu) Ioan (20 februarie/4martie 1824 - 8 martie 1909, Vidrasău, județul Mureș), memorialist;**
- 21 februarie - *Ziua Internațională a Limbii Materne*
- 21 februarie- 25 de ani de la moartea biochimistei **Gertrude Belle Elion**, (23 ianuarie 1918, New York, SUA - **21 februarie 1999**, Chapel Hill, Carolina de Nord, SUA,) specialistă în biochimie și farmacologie; laureată a Premiului Nobel pentru Fiziologie (1988)
- 22 februarie - *Ziua Mondială a Cercetașilor - 22 februarie 1857* s-a născut **Sir Robert Baden Rowell**, fondatorul Mișcării Mondiale a Cercetașilor - mișcare educativă ce promovează pacea, non-violența, unitatea și protejarea mediului înconjurător;
- 22 februarie - 350 de ani de la moartea lui **Jean Chapelain** (4 decembrie 1595 - **22 februarie 1674**), poet și critic literar francez, unul dintre principalii teoreticieni ai clasicismului. A fost unul dintre fondatorii Academiei Franceze;
- 23 februarie - 25 de ani de la moartea lui **Grigore Beuran** (3 noiembrie 1924, Țicleni, Gorj - **23 februarie 1999**, Cluj-Napoca), prozator și romancier român;
- 23 februarie - 25 de ani de la moartea lui **George Grigoriu** (8 aprilie 1927, Brăila - **23 februarie 1999**, București), compozitor și cântăreț român;
- 23 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Allan Mac Leod Cormack** (**23 februarie 1924**, Johannesburg, Africa de Sud - 7 mai 1998, Winchester, Massachusetts, SUA), medic american de origine sud-africană, cunoscut pentru cercetările sale din domeniul tomografiei computerizate pentru care alături de Godfrey Hounsfield. A primit Premiul Nobel în Medicină (1979);
- 23 februarie - 125 de ani de la nașterea lui **Tiberiu Spârchez** (**23 februarie 1899**, Zărnești - 4 iunie 1977 la Spitalul Clinic Fundeni), academician român, medic, membru corespondent (1963) al Academiei Române, creatorul școlii românești de gastroenterologie;

- 23 februarie - 125 de ani de la nașterea lui **Emil Erich Kästner (23 februarie 1899, Dresda, Imperiul German - 29 iulie 1974, München, RFG)**, scriitor și cabaretist german. Kästner este cunoscut în principal ca un autor de carte pentru copii, deși opera sa include o mare varietate de genuri literare precum romane, piese de teatru, eseuri, schițe, scenariile de film, nuvele și poezii;
- 23 februarie - 150 de ani de la nașterea lui **Grigore Tăușan (24 ianuarie 1874, București - 20 aprilie 1952)**, filosof român, membru de onoare (1939) al Academiei Române;
- 24 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Gál István (4 februarie 1924 -17 martie 2016)**, matematician maghiar-american;
- 25 februarie - 25 de ani de la moartea lui **Glenn Theodore Seaborg (19 aprilie 1912, Ishpeming, Michigan, SUA - 25 februarie 1999, Lafayette, California, SUA)**, chimist american, unul din oamenii importanți ai Proiectului Manhattan și laureat al Premiului Nobel pentru Chimie (1951) pentru „descoperiri în chimia elementelor transuraniene”
- 25 februarie - 75 de ani de la nașterea lui **Amin Maalouf (25 februarie 1949, Beirut, Liban)**, romancier libanez de limbă franceză supranumit "Domnul Orient" în țara sa de adopție, Franța;
- 26 februarie - 25 de ani de la moartea lui **Jean Coulomb (7 noiembrie 1904, Blida - 26 februarie 1999, Paris)**, geofizician francez. A fost ales membru de onoare al Academiei Române;
- 25 februarie - 175 de ani de la nașterea lui **Constantin Dimitrescu-Iași (25 februarie 1849, Iași - 16 aprilie 1923, Turnu Severin)**, pedagog român, profesor de psihologie, pedagogie și estetic;
- 28 februarie - *Ziua Apărării Civile în România*

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Gheorghe ȘINCAI

istoric, filolog, traducător

- 270 de ani de la naștere -

Date biografice: n. 28 februarie 1754, localitatea Râciu, județul Mureș - d. 2 noiembrie 1816, Svinica, Slovacia), istoric, filolog, traducător și scriitor român, reprezentant al Școlii Ardelene.

Studii: Școala primară începută în satul Dabed, continuată la Șamșud, Colegiul Reformat din Târgu Mureș, apoi la Cluj, Bistrița, Blaj, Viena și la Colegiul Urban Pontifical „De Propaganda Fide” de la Roma, în ultimele două orașe împreună cu Samuil Micu, nepotul episcopului Inocențiu Micu-Klein.

A fost poliglot, însușindu-și pe lângă limba română, latina, maghiara, germana, greaca veche, italiana și franceza. Informația și cultura i-au permis ocuparea funcției de bibliotecar al Colegiului de Propaganda Fide din Roma, având permisiunea de a cerceta orice fel de documente.

În Italia, precum și în Ungaria și la Viena, pe atunci capitala Sfântului Imperiu Roman, a cercetat bibliotecile, copiind și transcriind cu exactitate orice referire la istoria românilor.

Ridică numărul școlilor din Transilvania la 300, traduce și elaborează manuale fundamentale.

Opera sa *Hronica românilor și a mai multor neamuri* se tipărește postum.

Lucrări publicate (selectiv):

- *Chronicon daco - romanorum sive valachorum et plurim aliarum* - autograf prezentat cenzurii din Oradea - BCU, Cluj Napoca, vol. 1 (anii 86-1152);
- *Rerum spectantium ad Universam gentem daco-romanam seu valachicam summaria collection ex diversis autoribus facta a Giorgio Gabriele Sinkai*, Biblioteca Academiei, Cluj Napoca - 3 tomuri;
- *Prima principia latinae gramatice ad usum scholarum vlachico-nationalium* - 1783;
- *Îndreptare către aritmetică* - Blaj, 1785;
- *Elegie Nobilis Transilvani Georgii Șinkai de Eadem* - 1804;
- *Povățuire către economia de câmp* - Buda, 1806;
- *Povățuire către aritmetica sau învățătura numerilor* - Buda, 1806

În colaborare:

- *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae*, în colaborare cu Samuel Micu, Viena, 1780 (Ed. II, 1805; Ed. III, 1980);
- *Crestomație română*: Texte tipărite și manuscrise (sec. XVI - XIX) dialectale populare, vol. 2 = Crestomathie Roumaine: Texte (1710-1830), dialectologie, literatură populară, glosar, 1891, București;
- *Antologia scriitorilor români*: scriitori vechi și clasici /Al. A. Basarabescu și Vasile V. Haneș - București, Editura Națională;
- *Antologia scriitorilor români* - vol. 1: Scriitorii vechi și clasici;
- *Elegia nobilului transilvănean*, în *Școala Ardeleană*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1977.
- *Despre vechime și continuitatea românilor: Samuil Micu; Gh. Șincai, Petru Maior. Antologie*, București, Editura Militară, 1989.

În memoria lui Gheorghe Șincai, Colegiul Național „Gheorghe Șincai” din Târgu Mureș și din București îi poartă numele. De asemenea, școala din localitatea Râciu, județul Mureș, locul unde s-a născut, îi poartă numele. Școala din satul Șinca Veche, județul Brașov poartă numele de Școala Gimnazială „Gheorghe Șincai”.

În noiembrie 2013, în fața școlii din Șinca Veche, a fost dezvelit un bust de bronz al lui Gheorghe Șincai.

Satului Șamșud i-a fost atribuit în perioada interbelică numele Șincai.

1 martie - *Ziua Mărțișorului*

1 martie - *Ziua Mondială a Apărării și Protecției Civile*

1 martie - *Ziua Automobilistului Militar din Armata României*

1 martie - 75 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Lubelski (1 martie 1949**, Gliwice, Polonia, istoric, teoretician și critic de film polonez, specializat în cinematografia poloneză și franceză, traducător, profesor de științe umaniste, membru al Academiei Europene de Film;

- 1 martie - 100 de ani de la nașterea **Elenei Cernei** (**1 martie 1924**, Bairamcea, Basarabia - 27 noiembrie 2000, București), interpretă de operă (mezzo-soprană);
- 2 martie - 100 de ani de la nașterea lui **Michael Sela** (**2 martie 1924**, Tomaszów Mazowiecki, Voievodatul Łódź, Polonia - 27 mai 2022, Rehovot, Israel), imunolog israelian, membru de onoare al Academiei Române (1991), laureat al Premiului Wolf pentru medicină în 1998;
- 3 martie - ***Ziua Mondială a Scriitorului***
- 3 martie - ***Ziua Națională a Republicii Bulgaria***
- 3 martie - 25 de la moartea lui **Gerhard Herzberg** (nume la naștere Gerhard Heinrich Friedrich-Otto Julius Herzberg; (25 decembrie 1904 Hamburg - **3 martie 1999**, Ottawa, Ontario, Canada), chimist canadian de origine germană, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (**1971**));
- 4 martie - 25 de ani de la moartea lui **Vlad Alexandru Mușatescu** (4 mai 1922, Pitești - **4 martie 1999**, București), scriitor și umorist român;
- 4 martie - 50 de ani de la moartea lui **Mihail Andricu** (22 decembrie 1894, București - **4 martie 1974**, București), compozitor român, membru corespondent al Academiei Române; compozitor și profesor universitar (1948-1959), apreciat ca unul din creatorii muzicii simfonice și de cameră în România de inspirație folclorică;
- 5 martie - ***Ziua Mondială a Eficienței Energetice***
- 5 martie - 25 de la moartea scriitoarei **Tia Ernestina Peltz** (30 ianuarie 1923, București - **5 martie 1999**, București) graficiană, pictoriță și scriitoare română de religie mozaică, membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România;
- 6 martie - 100 de ani de la nașterea lui **Benedict Corlaci** (**6 martie 1924**, Galați - 15 iunie 1981, Paris), poet, prozator și traducător român;
- 6 martie - 150 de ani de la nașterea lui **Nikolai Alexandrovici Berdiaev** (**6/18 martie 1874**, Kiev, Imperiul Rus - 24 martie

1948, Clamart, Franța), filosof rus care s-a ocupat, între altele, de filosofia religiei. Este un reprezentant al existențialismului;

7 martie - 750 de ani de la moartea lui **Toma de Aquino** (1225, Aquino, Regatul Siciliei - **7 martie 1274**, Mănăstirea Fossanova, Statul Papal, azi comuna Priverno, Italia), călugăr dominican, teolog, filosof, doctor al Bisericii. A fost venerat ca sfânt încă din timpul vieții;

8 martie - *Ziua Internațională a Femeii*

8 martie - 100 de ani de la nașterea pictoriței **Alma Redlinger** (**8 martie 1924**, București - 2 februarie 2017, București), pictoriță, desenatoare și gravoare din România de origine evreiască. Alma Redlinger face parte din generația de artiști care asigură continuitatea dintre pictura interbelică și pictura contemporană;

8 martie - 125 de ani de la nașterea lui **Eric Robert Russell Linklater** (**8 martie 1899**, Scoția - 7 noiembrie 1974), scriitor scoțian pentru copii;

11 martie - *Ziua Europeană a Victimelor Terorismului*

11 martie - 25 de ani de la moartea lui **Vlaicu Bârna** (4 decembrie 1913, Comitatul Hunedoara, Transilvania, azi Crișan, județul Hunedoara - **11 martie 1999**), poet, romancier, memorialist, critic literar și traducător român;

12 martie - 25 de ani de la moartea lui **Yehudi Menuhin** (22 aprilie 1916, New York City, New York, SUA - **12 martie 1999**, Berlin, Germania), celebru violonist și dirijor american, descendent al unei familii de evrei emigrați din Rusia. A fost înnobilit în Marea Britanie cu titlul de Lord Menuhin of Stoke d'Abernon;

13 martie - 125 de ani de la nașterea lui **Kodolányi János** (**13 martie 1899**, Telki, Ungaria - 10 august 1969, Budapesta), scriitor maghiar, unul dintre cei mai importanți romancieri maghiari ai secolului XX;

14 martie - 100 de ani de la nașterea lui **Marcian-David Bleahu** (**14 martie 1924**, Brașov - 30 iulie 2019, București), geolog, speolog, geograf, alpinist, explorator, scriitor și politician român, membru de onoare al Academiei Române;

- 15 martie - *Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorilor*
- 15 martie - *Ziua Maghiarilor de pretutindeni*
- 15 martie - 75 de ani de la moartea lui **Gheorghe Brăescu** (30 ianuarie 1871, Iași - **15 martie 1949**, București), militar, memorialist, prozator, romancier și comediograf român;
- 16 martie - 25 de ani de la moartea lui **Nicolae Tîpei** (19 aprilie 1913, Călărași - **16 martie 1999**), inginer român, membru corespondent (1963) al Academiei Române;
- 17 martie - *Ziua Națională a Irlandei: Ziua Sf. Patrick*
- 18 martie - 125 de ani de la nașterea lui **Ion Finteșteanu** (**18 martie 1899**, București - 21 octombrie 1984, București), celebru actor român de teatru și de film. A făcut parte din trupa Teatrului Național din București (1921-1984), fiind numit membru de onoare al acestui teatru (1971). A fost distins cu titlul de Artist al Poporului;
- 18 martie - 125 de ani de la moartea lui **George Barițiu** (19 august 1848, Brașov - **18 martie 1899**, Sibiu), publicist și traducător. A militat pentru drepturile politice, economice și sociale ale românilor din Transilvania; a publicat materiale diferite în revistele și ziarele epocii; a scris nuvele și schițe; s-a remarcat ca traducător din literatura europeană clasică;
- 19 martie - 100 de ani de la nașterea chimistei **Maria Brezeanu** (**19 martie 1924**, Râșnov, Brașov - 19 aprilie 2005), chimist român, membru titular al Academiei Române;
- 20 martie - *Ziua Internațională a Francofoniei*
- 20 martie - *Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret*
- 20 martie - *Ziua Internațională a Astrologiei*
- 20 martie - *Ziua Internațională a Poeziei*
- 20 martie - 150 de ani de la nașterea lui **Atanasie Lipovan** (**20 martie 1874**, Sânnicolau Mare, județul Timiș - 27 aprilie 1947, Timișoara), compozitor, cântăreț, profesor de muzică bisericească, dirijor și organizator de coruri român. A contribuit la păstrarea conștiinței naționale printre românii din Banatul de câmpie, în timpul ocupației austro-ungare;

- 21 martie - **Ziua Internațională pentru Eliminarea Discriminării Rasiale**
- 21 martie - **Ziua Mondială a Copiilor cu Sindromul Down**
- 21 martie - 75 de ani de la nașterea lui **Tudor Chiriac** (21 martie 1949, Ciuciuleni, Republica Moldova), profesor universitar doctor, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Republica Moldova, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România;
- 21 martie - 175 de ani de la nașterea lui **Dumitru C. Olănescu-Ascanio** (21 martie 1849, Focșani - 20 ianuarie 1908, București), scriitor român, dramaturg, poet și traducător junimist; membru titular al Academiei Române, vicepreședinte al acestui for (1898-1900; 1903-1906);
- 22 martie - **Ziua Mondială a Apei**
- 22 martie - 25 de ani de la moartea lui **Valeriu Cristea** (15 ianuarie 1937, Arad - 22 martie 1999, București), critic literar din România, dedicat deopotrivă literaturii autohtone și operei unor mari scriitori străini;
- 23 martie - **Ziua Mondială a Meteorologiei**
- 23 martie - 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Vintilă** (23 martie 1949, București), cunoscut și ca Ciocu', muzician, cântăreț și compozitor român de muzică folk;
- 23 martie - **Ziua Mondială de Luptă împotriva Tuberculozei**
- 24 martie - 75 de ani de la nașterea lui **Constantin Zărnescu** (24 martie 1949, Lăpușata, județul Vâlcea), prozator, dramaturg și publicist. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj;
- 24 martie - 150 de ani de la nașterea lui **Harry Houdini** (24 martie 1874, Budapesta, Austro-Ungaria - 31 octombrie 1926, Detroit, Michigan, SUA), iluzionist american originar din Ungaria, actor și producător de film;
- 25 martie - **Ziua Poliției Române**
- 25 martie - **Ziua Națională a Republicii Elene**

- 25 martie - 125 de ani de la nașterea lui **Alexandru S. Sanielevici** (**25 mai 1899**, București - 21 decembrie 1969, București), fizician român de origine evreiască, membru corespondent al Academiei Române (1955);
- 25 martie - 325 de ani de la nașterea lui **Johann Adolph Hasse** (în varianta italiană Giovanni Adolfo, **25 martie 1699**, Bergdorf - 16 decembrie 1783, Veneția), compozitor german;
- 26 martie - 25 de ani de la moartea lui **Adolfo Bioy Casares** (15 septembrie 1914, Buenos Aires – **26 martie 1999**, Buenos Aires), prozator argentinian, membru al școlii realismului magic;
- 26 martie - 75 de ani de la nașterea principesei **Margareta a României** (**26 martie 1949** Montchoisi Clinic), prima fiică a fostului suveran Mihai al României și a soției sale, principesa Ana de Bourbon-Parma;
- 26 martie - 75 de ani de la nașterea lui **Patrick Süskind** (**26 martie 1949**, Ambach, Bavaria, Germania), romancier german contemporan;
- 26 martie - 150 de ani de la nașterea lui **Robert Lee Frost** (**26 martie 1874**, California, SUA - 29 ianuarie 1963, Boston, Massachusetts, SUA), poet american, foarte apreciat pentru descrierile realiste ale vieții rurale și arta limbajului colocvial american;
- 27 martie - **Ziua Mondială a Teatrului**
- 27 martie - 50 de ani de la moartea lui **Zilahy Lajos** (27 martie 1891, Salonta - **1 decembrie 1974**, Nobi Sad, Serbia), scriitor maghiar;
- 28 martie - 75 de ani de la moartea lui **Grigoraș Dinicu** (3 aprilie 1889, București - **28 martie 1949**, București), violonist virtuoz și compozitor român de origine romă, care s-a impus printr-o manieră deosebită de interpretare a vechilor piese muzicale din repertoriul lăutăresc, prin sobrietatea stilului său individual și prin tehnica instrumentală excepțională;

- 29 martie - 175 de ani de la nașterea lui **Frédéric Damé (29 martie 1849, Tonnerre, Franța - 30 aprilie 1907, București)**, ziarist, istoric, filolog și traducător francez stabilit în România;
- 30 martie - 25 de ani de la moartea lui **Iuri Knorozov (19 noiembrie 1922 - 30 martie 1999)** lingvist și istoric rus, cunoscut pentru contribuția decisivă la descifrarea scrierii mayașe.

Aurel FILIMON

etnograf, arheolog, muzeograf, bibliotecar

- 133 de ani de la naștere -

Personalitatea
mureșeană a lunii

Date biografice: n. 6 martie 1891, Monor, Bistrița Năsăud - m. 3 martie 1946, Rapoltul Mare, Hunedoara; etnograf, arheolog, colecționar, muzeograf, bibliolog.

Studiile: Școala Civilă din Bistrița, continuând apoi, până în 1910, la școala Normală din Deva. Prima activitate profesională va fi cea de învățător la Vișeu de Sus în Maramureș.

Fiind pasionat de arta populară și folclor, culege un număr impresionant de poezii, basme, cântece și descântece, aparținând folclorului din zonă, pe care le va grupa în trei volume.

Își va relua studiile la Universitatea din Budapesta și apoi la cea din Berlin, specializându-se în arheologie și paleontologie.

În 1912 devine membru al Societății de Științe Naturale din Budapesta, iar în 1913 al Societății de Geologie.

Publică în revista *Etnographia* din Budapesta articolul *Superstiții la românii din împrejurimile Bistriței*, fiind apreciat pentru valoarea științifică a acestui studiu antropologic.

Din 1918 ocupă un post de bibliotecar la Biblioteca din Târgu Mureș, unde ulterior va ajunge director. În calitate de director, meritul său a fost acela de a fi completat colecția bibliotecii cu numeroase cărți în limba română. După câțiva ani petrecuți la Târgu Mureș, ia inițiativa organizării unei expoziții de artă populară românească și secuiască în două încăperi ale Palatului Culturii. Cu această ocazie, la 1 mai 1921, se înființează Muzeul din Târgu Mureș, care pentru o bună perioadă de timp nu va avea o expoziție permanentă, ci doar expoziții temporare.

Filimon este numit custode al muzeului și va desfășura în această calitate, pe toată perioada anilor '20, o serie de demersuri pentru dezvoltarea și organizarea cât mai eficientă a colecțiilor. Intențiile sale erau de a realiza un muzeu de arheologie, etnografie și științe naturale. În același timp va deține funcția de secretar al Societății Istorice, Etnografice și Arheologice din Mureș.

În 1925 se vor relua, sub îndrumarea sa, săpăturile arheologice de la Cristești, localitate aflată în vecinătatea Târgu Mureșului, unde se descoperise o așezare romană.

Activitatea științifică desfășurată de-a lungul anilor îl plasează printre pionierii cercetării arheologice moderne datorită metodelor de inventariere și conservare pe care le-a folosit, dar mai ales datorită viziunii de ansamblu pe care o are în legătură cu moștenirea materială și spirituală a trecutului.

Bibliografie: *Aurel Filimon - Consacrare și destin*, volum editat de Biblioteca Județeană Mureș și Fundația Culturală „Vasile Netea”, Târgu Mureș, 2001. Autor: Maria Orosan-Telea

Studii și articole (selectiv):

- *Colecțiile de etnografie, paleontologie și entomologie* - Tg. Mureș.
- *Omul sărac și dracul. Bas în vers*, în *Convorbiri literare*, 49, nr. 11-12 (1915)
- *Mormântul lui Constantin Roman. Memoriile lui Ioan Oros alias Rusu*, în *Astra*, Tg. Mureș, 1, nr. 41, 1927.
- *Contribuțiuni la „Bibliografia veche românească”*, în *Dacoromânia*, 6, 1929-1930.
- *Biblioteka Telekiană din Târgu Mureș*, în *Boabe de grâu*, 2, nr. 2, 1931, p. 330-338.
- *Contribuțiuni la bibliografia istorică a Ardealului*, în *România eroică*, 16, nr. 1-2, 1934.
- *Dansuri și melodii românești în sec. al XIV-lea*, în *Progres și cultură*, 2, nr. 6, 1934.
- *Bibliotecile*, în *Gazeta Mureșului*, Târgu Mureș, 5, nr. 20, 1935, p.2.

- 1 aprilie - *Ziua Internațională a Păsărilor*
- 1 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Brăduț Covaliu** (1 aprilie 1924, Sinaia - 29 mai 1991, București), pictor român, reprezentant al realismului socialist;
- 1 aprilie - 125 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Cardaș** (1 aprilie 1899, comuna Drăgușeni, județul Baia - 17 aprilie 1983, București), critic, editor, istoric literar și bibliograf român;
- 1 aprilie - 150 de ani de la nașterea lui **Albert Thibaudet** (1 aprilie 1874, Tournus, Burgundia, Franța - 16 aprilie 1936, Geneva, Geneva, Elveția), eseist și critic literar francez;
- 2 aprilie - *Ziua Internațională a Cărții pentru Copii și Tineret*
- 2 aprilie - *Ziua internațională de Conștientizare a Autismului*
- 3 aprilie - *Ziua Jandarmeriei Române*
- 3 aprilie - 175 de ani de la moartea lui **Juliusz Słowacki** (4 septembrie 1809, Kremenet, Ucraina - 3 aprilie 1849, Paris, Franța), poet romantic polonez, unul dintre cei „Trei Barzi” ai literaturii poloneze;
- 4 aprilie - *Ziua Academiei Române*
- 5 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Stephen Fischer-Galați** (15 aprilie 1924, București - 10 martie 2014, Boulder, Colorado), istoric american originar din România;
- 7 aprilie - *Ziua NATO în România* (prima duminică din luna aprilie)
- 7 aprilie - *Ziua Mondială a Sănătății*
- 8 aprilie - *Ziua Mondială a Rromilor*
- 9 aprilie - *Ziua Universității de Arte din Târgu Mureș*

- 9 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Francisc Munteanu (9 aprilie 1924, Vețel, Hunedoara - 13 aprilie 1993, București)**, scriitor, regizor și scenarist de film român;
- 9 aprilie - 675 de ani de la moartea lui **William de Ockham**, în latină Gulielmus Occamus, (Ockham, Guildford, Anglia, Regatul Unit - **9 aprilie 1349**, München, Ducatul de Bavaria), filosof, moralist și scriitor politic englez de formație franciscană, considerat printre cei mai influenți gânditori din secolul al XIV-lea;
- 11 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Ion Grecea (11 aprilie 1924, Turnu Severin, Mehedinți - 6 aprilie 1999, București)**, prozator român;
- 12 aprilie - ***Ziua Internațională a Aviației și Cosmonauticii***
- 12 aprilie - 75 de ani de la nașterea lui **Florin Zamfirescu**, cu numele întreg Gheorghe Florin Zamfirescu (**12 aprilie 1949**, Călimănești, Vâlcea), actor, pedagog și regizor român. A fost rector al Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „Ion Luca Caragiale” din București;
- 12 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Constantin Gruescu (12 aprilie 1924, Dognecea, Caraș-Severin - 22 ianuarie 2020, Cluj-Napoca)**, mineralog român, membru al Societății Geografice Române și ghid în muzeul pe care l-a amenajat propria casă;
- 12 aprilie - 125 de ani de la nașterea lui **Tudor Teodorescu-Braniște (12 aprilie 1899, Pitești - 23 martie 1969, București)**, om de litere, jurnalist, traducător și romancier român, de factură modernistă, afirmat în România interbelică;
- 13 aprilie - ***Ziua Internațională a Rock-n-Roll-ului***
- 13 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Alexandru Lungu (13 aprilie 1924, Cetatea Albă, Județul Cetatea-Albă - 24 iunie 2008, Köln, Renania de Nord-Westfalia, Germania)**, medic endocrinolog, grafician, pictor și poet român;
- 14 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **George Munteanu (14 aprilie 1924, Bravicea, județul Orhei, astăzi satul Bravicea, raionul Călărași - 8 noiembrie 2001, București)**, profesor universitar, scriitor, critic și istoric literar român;

- 14 aprilie - 100 de ani de la moartea lui **Roland Bonaparte** (19 mai 1858, Paris, **14 aprilie 1924**, Paris), geograf francez, membru de onoare al Academiei Române;
- 14 aprilie - 150 de ani de la nașterea lui **Sever Ioan Zotta**, (**14 aprilie 1874**, Chisălău, Cozmeni, Cernăuți, Cernăuți, Ucraina - 10 octombrie 1943, Orsk, RSFS Rusă, URSS, arhivar, genealogist, istoric și publicist român precum și membru corespondent al Academiei Române (1919);
- 15 aprilie - ***Ziua Internațională a Culturii***
- 15 aprilie - 100 de ani de la moartea lui **Eduard Caudella** (22 mai sau 3 iunie 1841, Iași, Principatul Moldovei – **15 aprilie 1924**, Iași), compozitor român de muzică de operă, violonist, dirijor, profesor și critic de muzică;
- 15 aprilie - 150 de ani de la nașterea lui **Johannes Stark** (**15 aprilie 1874**, Freihung, Bavaria, Imperiul German - 21 iunie 1957, Traunstein, Germania), fizician german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (**1919**);
- 18 aprilie - ***Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice***
- 18 aprilie - 75 de ani de la nașterea lui **Bengt R. Holmström** (**18 aprilie 1949**, Helsinki, Finlanda), economist finlandez și profesor de economie la Massachusetts Institute of Technology. A obținut, împreună cu Oliver Hart, Premiul Nobel pentru Economie (**2016**) pentru contribuțiile lor la teoria contractelor;
- 19 aprilie - 200 de ani de la moartea lui **George Gordon Noel Byron** (22 ianuarie 1788, Londra - **19 aprilie 1824**, Missolonghi, Grecia), unul dintre cei mai cunoscuți poeți romantici englezi;
- 21 aprilie - 325 de ani de la moartea lui **Jean Racine** (22 decembrie 1639, La Ferté-Milon, Franța - **21 aprilie 1699**, Paris, Franța), dramaturg francez;
- 22 aprilie - ***Ziua Mondială a Planetei Pământ (Earth Day)***
- 22 aprilie - 125 de ani de la nașterea lui **Vladimir Nabokov** (**10/22 aprilie 1899**, Sankt Petersburg, Imperiul Rus - 2 iulie 1977, Montreux, Elveția), scriitor american de origine rusă;

- 22 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Ion Lucian (22 aprilie 1924, București - 31 martie 2012, București)**, actor român de comedie în film, radio, teatru, televiziune și voce, dramaturg, epigramist, director al teatrului Excelsior, societar de onoare al Teatrului Național București;
- 22 aprilie - 300 de ani de la nașterea lui **Immanuel Kant (22 aprilie 1724, Königsberg, Prusia Răsăriteană, Regatul Prusiei - 12 februarie 1804, Königsberg, Prusia Răsăriteană, Regatul Prusiei)**, filosof german, unul din cei mai mari gânditori din perioada iluminismului în Germania. Kant este socotit unul din cei mai mari filozofi din istoria culturii apusene;
- 23 aprilie - **Ziua Forțelor Terestre Române**
- 23 aprilie - **Ziua Națională a Bibliotecarului Român**
- 23 aprilie - **Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor**
- 23 aprilie - **Ziua Solidarității Tineretului**
- 23 aprilie - 125 de ani de la nașterea lui **Bertil Ohlin (23 aprilie 1899, Parish of Klippan, Suedia - 3 august 1979, Vålådalsen Fjällstation, Suedia)**, economist suedez, laureat al Premiului Nobel pentru economie (1977);
- 23 aprilie - 150 de ani de la nașterea lui **Alfonso Castaldi (23 aprilie 1874, Maddaloni, Campania, Italia - 6 august 1942, București)**, compozitor, dirijor și profesor de muzică român de origine italiană, stabilit în România la vârsta de 20 de ani;
- 25 aprilie - **Semnarea Tratatului de Aderare a României la Uniunea Europeană** (intrat în vigoare la 1 ianuarie 2007)
- 25 aprilie - **Ziua Justiției Militare**
- 25 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Szenes Iván (25 aprilie 1924 - Budapesta - 13 septembrie 2010)**, compozitor, textier maghiar;
- 26 aprilie - **Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale**
- 26 aprilie - 75 de ani de la moartea lui **Emanoil C. Teodorescu (10 mai 1866, Siminicea, Suceava - 26 aprilie 1949, București)**, botanist român, membru titular (1945) al Academiei Române și membru corespondent al Academiei de Științe din Franța;

27 aprilie - *Ziua Națională a Olandei*

27 aprilie - 150 de ani de la nașterea lui **Maurice Baring** (27 aprilie 1874, Londra, Anglia - 14 decembrie 1945, Beaufort Castle, Scoția), poet, nuvelist, traducător, eseist, dramaturg și jurnalist englez;

28 aprilie - *Ziua Mondială a Orașelor Înfărățite* (ultima duminică a lunii aprilie)

28 aprilie - 25 de ani de la moartea lui **Arthur Leonard Schawlow** (5 mai 1921, Mount Vernon, New York, SUA – 28 aprilie 1999, Palo Alto, California, SUA), fizician evreu-american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1981), împreună cu Nicolas Bloembergen pentru contribuțiile lor în domeniul spectroscopiei laser;

29 aprilie - *Ziua Mondială a Dansului*

29 aprilie - *Ziua Veteranilor de Război*

29 aprilie - 25 de ani de la moartea lui **Vasile Dobrian** (3 septembrie 1912, Rod, Tilișca, Sibiu- 29 aprilie 1999, București), pictor, desenator, grafician și poet român de avangardă;

29 aprilie - 125 de ani de la moartea lui **George Assaky** (1 ianuarie 1855, Iași - 29 aprilie 1899, București), unul dintre primii chirurghi români care au introdus principii moderne de aseptie și antisepsie; unul dintre precursorii neurochirurgiei moderne și membru corespondent al Academiei Române;

30 aprilie - *Ziua Infanteriei Române*

30 aprilie - *Ziua Internațională a Jazz-ului*

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Ion HOREA

poet

- 5 de ani de la moarte -

Date biografice: n. 10 mai 1929, comuna Petea de Câmpie, județul Mureș - m. 5 aprilie 2019, București, poet.

Studii: școala elementară în Petea și Vaidei, liceul la Aiud (1940-1942), Turda (1942-1944), Târgu Mureș - „Al Papiu Ilarian” (1947-198), Institutul de Arte Plastice din București (1948- 1949), Seminarul Pedagogic din Cluj (1940-1948), Facultatea de Bele-Arte (1948-1949) și Școala de Literatură „Mihai Eminescu” (1951- 1952).

Desenator tehnic la o fabrică din Cugir (1949 - 1951), redactor la *Viața Românească* (1952-1965). Ocupa funcții de răspundere la Uniunea Scriitorilor - secretar (1965-1968) și la revista acesteia, *Gazeta literară*, redactor-șef adjunct (1968); *Romania literară*, redactor-șef adjunct din 1968.

Opera (selectiv): *Poezii*, București, Editura Espla (1956), *Coloană în amiază: versuri*, București, Editura pentru Literatură (1961); *Flori de păpădie*, București, Editura Tineretului (1962); *Coloană în amiază* (1961), *Umbra ploilor* (1965), *Calendar* (1969), *Eu trebuie să fiu*, Ed. Albatros (1984), *Încă nu* (1972), *Măslinul lui Platon* (1977), *Un cântec de dragoste pentru Transilvania* (1983); *Dealuri de lut*, Cluj, Ed. Dacia (1990), *Podul de vamnă* (1986), *Cartea copiilor frumoși*, București, Ed. Gnosis (1991), *Cumpene* (1991), *Cartea sonetelor* (2001), *Până-ntr-o zi* (2017). A mai publicat versuri pentru copii (*Flori de păpădie*, 1962; *Cărticica noastră*, 1969; *Gu-guștiucul*, 1985).

A tradus din scriitorii maghiari ai României.

Premii literare:

- Premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumele *Coloană în amiază* și *Flori de păpădie* (1962);
- Premiul Asociației Scriitorilor din București pentru volumul *Măslinul lui Platon* (1972);
- Premiul Uniunii Scriitorilor;
- Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române;
- Premiul special al Uniunii Scriitorilor, filiala Mureș, „pentru fidelitate în reflectarea spațiului mureșean”, pentru volumul *Căderea pe gânduri* (1996).

Dominantă rămâne tema transilvană, centrul original al liricii lui Ion Horea, cu insistență pe configurarea unei geografii spirituale și pe conservarea unor semne ori figuri emblematice ale unei istorii sacre. Câteva poeme pot fi reținute ca piese „clasice” ale genului.

Poezia lui Ion Horea are privilegiul unui studiu monografic apărut în 2016 ca teză de doctorat și semnat de prof. univ. dr. Constantin Cubleșan.

1 mai - *Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii*

1 mai - 75 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Mencinicopschi** (1 mai 1949, Domnești, Argeș- 19 octombrie 2022, București), biolog, biochimist și cercetător român, fost director al Institutului de Cercetări Alimentare, o personalitate activă din domeniul alimentației din România;

1 mai - 75 de la moartea lui **Gheorghe Petrașcu** (Gheorghe Petrovici, 2 decembrie 1872, Tecuci, Tecuci- 1 mai 1949, București), pictor și academician român, fondator al unui curent artistic, caracterizat printr-un colorit grav, membru al Academiei Române din 1949;

2 mai - *Ziua Națională a Tineretului*

3 mai - *Ziua Mondială a Libertății Presei*

4 mai - *Ziua Națională a Inimii în România*

4 mai - 100 de ani de la moartea lui **Edith Nesbit** (15 august 1858, Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - 4 mai 1924, New Romney, Anglia), scriitoare și poetă engleză;

5 mai - *Ziua Mondială a Râsului* (prima duminică din luna mai)

5 mai - *Ziua Mamei* (prima duminică din luna mai)

- 5 mai - *Ziua Europeană de Conștientizare pentru Drepturi Egale ale Persoanelor cu Deficiențe*
- 6 mai - 75 de ani de la moartea lui **Maurice Polydore Marie Bernard Maeterlinck** (29 august 1862, Flandra, Belgia - **6 mai 1949**, Nisa, Franța), poet, eseist și dramaturg belgian de limbă franceză, considerat cel mai important dramaturg al simbolismului. A primit Premiului Nobel pentru Literatură (1911);
- 6 mai - 75 de ani de la moartea lui **Marcu Beza** (30 iunie 1882, Kleisoura, Grecia - **6 mai 1949**, București), scriitor, critic literar, eseist, folclorist și diplomat român, de origine aromână, membru corespondent al Academiei Române din 1923;
- 7 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Matei (Matty) Aslan** (**7 mai 1924**, orașul Ismail (astăzi în Ucraina) - 21 septembrie 1995), caricaturist, grafician, ilustrator de carte, regizor și scenarist de filme de animație;
- 8 mai - *Ziua Mondială a Crucii Roșii și Semilunii Roșii*
- 8 mai - *Ziua Victoriei împotriva Fascismului* (1945)
- 8 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Petru Dumitriu** (**8 mai 1924**, Baziaș, județul Caraș - 6 aprilie 2002, Metz, Franța), scriitor român. A scris numeroase romane, nuvele, dar și piese de teatru, eseuri și articole de critică literară;
- 8 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Friedrich August von Hayek** (**8 mai 1899**, Viena, Austro-Ungaria - 23 martie 1992, Freiburg im Breisgau, Germania), economist și filosof politic austriac, laureat al Premiului Nobel pentru economie (1974);
- 9 mai - 175 de ani de la moartea lui **Petru Dobra** (1817, Zlatna - **9 mai 1849**, Abrud), revoluționar pașoptist român din Transilvania, colaborator apropiat al lui Avram Iancu în timpul Revoluției de la 1848 din Transilvania. A fost un prefect, jurist în timpul revoluției din 1848.
- 10 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Fred Astaire** (**10 mai 1899**, Omaha, Nebraska, SUA - 22 iunie 1987, Los Angeles, California, SUA), actor, dansator și cântăreț american;

- 10 mai - 250 de ani de la moartea lui **Ludovic al XV-lea** (15 februarie 1710, Versailles, Île-de-France, Franța - **10 mai 1774**, Versailles, Île-de-France, Franța), cunoscut ca Ludovic cel Mult iubit, rege al Franței de la 1 septembrie 1715 până la moartea sa în 1774;
- 11 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Aurel Gurghianu** (**11 mai 1924**, Iclânzul, jud. Mureș - 28 septembrie 1987, Cluj-Napoca), poet și traducător român, asociat cu gruparea revistei clujene Steaua;
- 11 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Antony Hewish** (**11 mai 1924**, Fowey, Anglia, Regatul Unit - 13 septembrie 2021), fizician și radioastronom englez, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (**1974**);
- 11 mai - 175 de ani de la moartea lui **Stephan Ludwig Roth** (24 noiembrie 1796, Mediaș, Imperiul Habsburgic - **11 mai 1849**, Cluj, Imperiul Austriac), gânditor umanist, istoric, profesor și pastor luteran sas din Transilvania, participant la Revoluția de la 1848;
- 11 mai - 200 de ani de la nașterea lui **Jean-Léon Gérôme** (**11 mai 1824**, Vesoul, Burgundia-Franche-Comté, Franța - 10 ianuarie 1904, Paris, Île-de-France, Franța), pictor și sculptor francez;
- 12 mai - **Ziua Tatălui** (a doua duminică a lunii mai)
- 12 mai - **Ziua Adolescentului** (a doua duminică a lunii mai)
- 12 mai - **Ziua Internațională a Asistenței Medicale** (Nurse Day), aniversarea zilei de naștere a fondatoarei profesiei, **Florence Nightingale**, **12 mai 1820**;
- 12 mai - 75 de ani de la nașterea lui **Anghel Mora** (pe numele său adevărat Mihai Diaconescu, (**12 mai 1949**, Turnu Severin - 18 noiembrie 2000, București), regizor de film, scenarist, actor, poet (membru al Uniunii Scriitorilor din România);
- 12 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Maurice Carême** (**12 mai 1899** - 13 ianuarie 1978), poet belgian francofon, cunoscut pentru stilul său simplu și poeziile pentru copii;

- 13 mai - 25 de ani de la moartea lui **Titel Constantinescu** (17 februarie 1927, Râmnicu Sărat - **13 mai 1999**, București), scriitor, regizor de teatru radiofonic și scenarist român;
- 13 mai - 50 de ani de la moartea lui **Stephan Roll** (pseudonimul literar al lui **Gheorghe Dinu** sau **Gheorghî Dinev**), (5 iunie 1903, Florina/Macedonia - **13 mai 1974**, București), poet și prozator român, de origine macedo-română-bulgară, reprezentant al literaturii românești de avangardă;
- 15 mai - *Ziua Internațională a Familiei*
- 15 mai - *Ziua Internațională de Acțiune pentru Climă*
- 15 mai - *Ziua Internațională a Latinității*
- 15 mai - *Ziua Națională a Medicului Veterinar*
- 15 mai - *Ziua Poliției Militare Române*
- 15 mai - *Ziua Chimiștilor Militari*
- 15 mai - *Ziua Europeană pentru Depistarea Melanomului*
- 17 mai - *Ziua Mondială a Telecomunicațiilor și a Societății Informaționale*
- 17 mai - 75 de ani de la moartea lui **Balázs Béla** (4 august 1884, Seghedin, Ungaria - **7 mai 1949**, Józsefváros, Budapesta, Ungaria), scriitor, poet, teoretician de film;
- 18 mai - *Ziua Internațională a Muzeelor*
- 18 mai - 225 de ani de la moartea lui **Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais** (24 ianuarie 1732 - **18 mai 1799**), ceasornicar, inventator, muzician, politician, editor, și revoluționar (atât francez cât și american). A cunoscut pentru piesele lui de teatru, în special cele trei piese cu bărbierul Figaro;
- 19 mai - 50 de ani de la moartea lui **Ioan (Ion) Răuțescu** (1 octombrie 1892, Dragoslavele, Argeș - **19 mai 1974**, Dragoslavele, Argeș), preot, monografist istoric, paleograf, colecționar de documente vechi, publicist și folclorist român care s-a ocupat cu precădere de cercetarea istoricului zonei Muscel, redactând patru monografii dedicate zonei amintite, lucrări premiate de Academia Română, Secțiunea Istorie;

20 mai - Ziua Internațională a Metrologiei

20 mai - 50 de ani de la moartea lui **Ion Popescu-Zeletin** (30 ianuarie 1907, Buda, județul Bacău - **20 mai 1974**, București), inginer silvic român, specializat în biometrie forestieră și amenajarea pădurilor, membru corespondent al Academiei Române;

20 mai - 50 de ani de la moartea lui **Ion Pas** (Calman Schritter, 6 octombrie 1895, București - **20 mai 1974**, București), romancier și traducător;

20 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Mihail Ghermănescu** (**20 mai 1899**, București - 1962, București), matematician român cu contribuții în analiza matematică, teoria numerelor, algebră, mecanică generală și balistică;

20 mai - 225 de ani de la nașterea lui **Honoré de Balzac** (**20 mai 1799**, Tours, Prima Republică Franceză - 18 august 1850, Paris, A Doua Republică Franceză), romancier, critic literar, eseist, jurnalist și scriitor francez, considerat unul dintre cei mai mari scriitori francezi în domeniul romanului realist, romanului psihologic și al romanului fantastic;

21 mai - Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare

21 mai - 75 de ani de la nașterea lui **Valeriu Ioan-Franc** (**21 mai 1949**), economist român, membru corespondent al Academiei;

21 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Constantin Popovici** (21 mai 1924, Raionul Securenii, Cernăuți, Ucraina - 5 decembrie 2010, Chișinău, Republica Moldova), filolog moldovean, specialist în literatura română. A fost ales ca membru titular al Academiei de Științe a Moldovei;

22 mai - Ziua Internațională pentru Diversitate biologică

23 mai - 75 de ani de la moartea lui **Ioan Buteanu** (1821, Sighetu Marmăției, comitatul Maramureș, Imperiul Austriac - **23 mai 1849**, Iosășel, Imperiul Austriac), unul din liderii revoluționarilor români transilvăneni de la 1848 și prefect al Zarandului în perioada 1848 - 1849;

- 23 mai - 125 de ani de la nașterea lui **George Matei Cantacuzino (23 mai 1899, Viena, Austro-Ungaria - 1 noiembrie 1960, Iași)**, arhitect, pictor și scriitor român, reprezentant al modernismului moderat și cel mai prolific teoretician al arhitecturii din România;
- 23 mai - 200 de ani de la moartea lui **Dániel Gecse (7 martie 1768, Crișeni - 23 mai 1824, Pesta)**, medic, epidemiolog și filantrop târgumureșean;
- 23 mai - 225 de ani de nașterea lui **Thomas Hood (23 mai 1799 - 3 mai 1845)**, poet și umorist englez de origine scoțiană, a scris poeme patetice cu implicații sociale și versuri umoristice și satirice la adresa unor oameni importanți ai epocii;
- 24 mai - **Ziua Europeană a Parcurilor**
- 24 mai - 75 de ani de la moartea lui **Dionisie P. Decei (24 mai 1869, Hamba - 24 mai 1949, Teaca)**, deputat în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, organismul legislativ reprezentativ al „tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, cel care a adoptat hotărârea privind Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918;
- 24 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Antoaneta Ralian (24 mai 1924, București - 26 noiembrie 2015)**, importantă traducătoare română de limbă engleză, membră a Uniunii Scriitorilor din România;
- 24 mai - 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Charlotte Hough (24 Mai 1924 - 31 decembrie 2008)**, autoare și ilustratoare de cărți pentru copii;
- 24 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Henri Michaux (24 mai 1899, Namur, Belgia - 18 octombrie 1984, Paris, Franța)**, poet, scriitor și pictor francez de origine belgiană, adesea considerat ca adept al curentului suprarealist, cunoscut pentru individualismul său;
- 25 mai - 25 de ani de la moartea lui **Efim Fradkin (24 februarie 1924, Șcedrin, Belarus - 25 mai 1999, Moscova)**, fizician rus, specialist în fizica particulelor elementare, teoria câmpurilor cuantice și statistica cuantică, academician (din 1990);

- 25 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Alexandru S. Sanielevici (25 mai 1899, București - 21 decembrie 1969, București)**, fizician român de origine evreiască, membru corespondent al Academiei Române;
- 25 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Georgeta Mircea Cancicov (25 mai 1899, Poeni, comuna Godinești, județul Bacău - 16 aprilie 1984, București)**, scriitoare română din secolul al XX-lea;
- 25 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Anastase Demian (25 mai 1899, Budapesta, Austro-Ungaria - 1977, Baia Mare)**, pictor, gravor și profesor universitar român;
- 26 mai - **Ziua Românilor de Pretutindeni** (ultima duminică a lunii mai)
- 26 mai - 25 de ani de la nașterea lui **Aleksandr Sergheevici Pușkin (26 mai/6 iunie 1799, Moscova, Imperiul Rus - 29 ianuarie/10 februarie 1837, Sankt Petersburg, Imperiul Rus)**, poet și dramaturg clasic rus din perioada romantică, considerat cel mai mare poet rus și fondatorul literaturii ruse moderne;
- 27 mai - **Ziua Națională de comemorare a voievodului Mihai Viteazul**
- 27 mai - 75 de ani de la moartea lui **Rudolf Suțu (27 iulie 1880, Iași - 27 mai 1949, București)**, ziarist și publicist, scriitor, traducător, muzeograf și istoriograf;
- 28 mai - 50 de ani de la moartea lui **Alexandru Codarcea (12 ianuarie 1900, Vârșeț, Serbia - 28 mai 1974, București)**, geolog român, membru titular al Academiei Române din anul 1955;
- 28 mai - 175 de ani de la moartea poetei **Anne Brontë (17 ianuarie 1820, Thornton, Bradford, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - 28 mai 1849, Carborough, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei)**, romancieră și poetă engleză, cea mai mică dintre surorile Brontë;
- 29 mai - **Ziua Internațională a Forțelor ONU de Menținere a Păcii**
- 29 mai - 75 de ani de la nașterea lui **Paul Aretzu (29 mai 1949, Caracal)** este pseudonimul lui Aretu Paul, poet, critic și eseist român, membru al Uniunii Scriitorilor din România.;

29 mai - **Ziua Mondială fără Tutun**

29 mai - **Ziua Geniștilor** (la 31 mai 1859, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, se înființează prima unitate de geniu din armata română)

31 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Leonid Maksimov Leonov (31 mai 1899 - 8 august 1994)**, important prozator și dramaturg sovietic. A fost numit de unii un Dostoievski al secolului XX;

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Vasile CAZAN

dirijor

- 72 de ani de la naștere -

Date biografice: n. 12 mai 1952, Târgu Mureș - m. 11 octombrie 2020, Târgu Mureș, dirijor.

Aptitudini: cântat la pian, orgă, vioară, violă, acordeon, instrumente de suflat din alamă, clarinet, chitară, mandolină.

Pregătirea muzicală și-a început-o la vârsta de 8 ani în orașul natal studiind vioara, viola și pian. A absolvit Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj Napoca, unde a studiat dirijatul coral cu profesorii Dorin Pop și Florentin Mihăescu. Ulterior s-a perfecționat în arta dirijatului coral cu Maestrul Marin Constantin la Corul Madrigal din București.

A urmat seminarii de compoziție cu maestrul Csiki Boldizsár (1990-1996).

Din anul 1990 este dirijorul Corului Mixt al Filarmonicii din Târgu Mureș, la pupitrul căruia a susținut foarte multe concerte a capella. A pus în repertoriul ansamblului un număr însemnat de lucrări vocal-simfonice și de operă în concert.

În vara anilor 1996, 1997 și 1998 a participat la cursuri de perfecționare, a dirijat orchestra la New York cu dirijorul și profesorul László Halász de la Conservatorul Julliard.

A fost asistent al dirijorilor Arturo Toscanini și Bruno Walter la Metropolitan Opera din New York, și foarte mulți ani, prim dirijor și director la New York City Opera.

Din 1998 Vasile Cazan a fost directorul Filarmonicii de Stat din Târgu Mureș. Din 1996 până în 1999 a fost și secretarul muzical al acestei instituții.

Cadru didactic la UAT Târgu Mureș, facultatea de Pedagogie Muzicală (2004).

A întreprins turnee artistice în Ungaria, Austria, Elveția, Germania, Franța, Belgia, Danemarca, Japonia Canada și Statele Unite ale Americii.

Pentru contribuția de excepție în viața culturală mureșeană, națională și internațională, în anul 2012, Prefectura Județului Mureș i-a acordat cea mai înaltă distincție a județului, „Fibula de la Suseni”.

În anul 2015 Primăria Municipiului Târgu Mureș i-a conferit distincția „Pro Cultura”.

Lucrări publicate: *Aniversarea a 50 de ani de la înființarea Filarmonicii de Stat Târgu Mureș* (în colaborare).

Studii și articole:

- *Szalman Lóránt* (1929-2007), în *Cuvântul liber*, 14 aprilie 2007, p.10.
- *Filarmonica de Stat Târgu Mureș*, în *Cuvântul liber*, 13 decembrie 2005, p.6.

1 iunie - **Ziua Internațională a Copilului**

2 iunie - **Ziua Eroilor**

2 iunie - 75 de ani de la moartea lui **Radu R. Rosetti** (20 martie 1877, Căiuți, Bacău - **2 iunie 1949**, închisoarea Văcărești), istoric și general român, membru titular al Academiei Române;

2 iunie - 125 de ani de la moartea lui **Ștefan C. Mihăilescu** (1846, București - **2 iunie 1899**), filozof și critic de artă;

3 iunie - 100 de ani de la moartea lui **Franz Kafka** (3 iulie 1883, Praga, Austro-Ungaria - **3 iunie 1924**, Klosterneuburg, Austria), scriitor de limbă germană, evreu originar din Praga, reprezentant remarcabil al prozei moderne, a exercitat o influență covârșitoare asupra literaturii postbelice;

- 3 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Georg von Békésy** (3 iunie 1899 - 13 iunie 1972), biofizician maghiar, căruia i s-a decernat Premiul Nobel pentru Medicină și Fiziologie (1961);
- 3 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Yves Gandon** (3 iunie 1899, Blois, Franța - 12 ianuarie 1975, Paris, Franța), scriitor francez, laureat al Marelui premiu pentru roman al Academiei Franceze în anul 1948;
- 3 iunie - 125 de ani de la moartea lui **Johann Strauss** (25 octombrie 1825, Viena, Imperiul Austriac - 3 iunie 1899, Viena, Austro-Ungaria), compozitor austriac, fiul lui Johann Strauss (tatăl).
- 4 iunie - **Zia Internațională a Copiilor Victime ale Agresiunii**
- 4 iunie - **Zia Tratatului de la Trianon**
- 5 iunie - **Zia Națională a Învățătorului** (din 2008)
- 5 iunie - **Zia Mondială a Mediului**
- 5 iunie - **Zia Națională a Regatului Danemarcei**
- 5 iunie - 75 de ani de la nașterea lui **Ken Follett** (5 iunie 1949, Cardiff, Țara Galilor, Regatul Unit), scriitor britanic. Lucrările sale sunt scrise în stil clasic thriller-dramatic;
- 6 iunie - **Zia Națională a Suediei**
- 6 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Franz Liebhard** (din 1949 pseudonim literar al lui Robert Reiter), (6 iunie 1899, Timișoara - 18 decembrie 1989), inițial un poet de limba maghiară și ulterior un scriitor de limba germană, traducător, originar din Banat;
- 6 iunie - 425 de ani de la nașterea lui **Diego Rodríguez de Silva y Velázquez** (6 iunie 1599, Sevilla, Spania - 6 august 1660, Madrid, Spania), unul dintre cei mai cunoscuți pictori spanioli din sec. XVII-lea, reprezentant al stilului baroc;
- 8 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **Csergezán Pál** (6 iunie 1924, Záhony, Ungaria - 1 octombrie 1996, Budapesta), pictor, grafician maghiar;
- 8 iunie - **Zia Mondială a Oceanelor**

- 8 iunie - 50 de ani de la moartea lui **Alexe Popescu** (30 noiembrie 1927, București - **8 iunie 1974**, București), inginer chimist român, membru corespondent al Academiei Române;
- 9 iunie - 50 de ani de la moartea lui **Miguel Ángel Asturias Rosales** - cunoscut mai ales ca Miguel Ángel Asturias, (19 octombrie 1899 - **9 iunie 1974**, Madrid), cel mai important scriitor din Guatemala, creația sa literară fiind răsplătită cu un Premiul Nobel pentru Literatură (**1967**);
- 9 iunie - 75 de ani de la moartea **Marii Cebotari** (nume alternativ: Cibotari, nume de familie inițial Cibotaru); (10 februarie 1910, Chișinău, Imperiul Rus - **9 iunie 1949**, Viena, Austria), cântăreață de operă română, una dintre cele mai mari soprane din lume în anii '30 și '40 ai secolului al XX-lea;
- 10 iunie - **Zia Eroilor**
- 10 iunie - **Zia Parașutiștilor Militari Români**
- 10 iunie - **Zia Mondială Art Nouveau**
- 10 iunie - 75 de ani de la moartea scriitoarei **Sigrid Undset** (20 mai 1882, Kalundborg, Danemarca - **10 iunie 1949**, Lillehammer, Norvegia), scriitoare norvegiană. Capodopera ei este trilogia Kristin Lavransdatter (Kristin, fiica lui Lavrans), 1920-1922. A primit Premiul Nobel pentru Literatură (**1928**);
- 11 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Yasunari Kawabata** (**11 iunie 1899**, Osaka, Japonia - 16 aprilie 1972, Zushi, Kanagawa, Japonia), prozator japonez a cărui operă, scrisă într-un stil plin de lirism și subtilitate, i-a adus premiul Nobel pentru literatură în **1968**;
- 12 iunie - 25 de ani de la moartea lui **Nicolae Crișan** (10 octombrie 1923, Târgu Mureș - **12 iunie 1999**, București), prozator, eseist român;
- 12 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **George Herbert Walker Bush**, (**12 iunie 1924**, Milton, Massachusetts, SUA - 30 noiembrie 2018, Houston, Texas, SUA), politician american. A fost cel de-al patruzeci și treilea vicepreședinte (1981 - 1989) și cel de-al patruzeci și unulea președinte al Statelor Unite ale Americii (1989 - 1993);

- 13 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **Rába György (13 iunie 1924, Budapesta - 29 ianuarie 2011, Budapesta)**, poet, traducător, istoric literar;
- 14 iunie - ***Ziua Mondială a Donatorului de Sânge***
- 14 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **James Whyte Black (14 iunie 1924, Uddingston, Scoția, Regatul Unit - 21 martie 2010, Londra, Anglia, Regatul Unit)**, medic și farmacolog scoțian, cunoscut pentru inventarea propranololului, sintetizarea cimetidinei, descoperiri pentru care i s-a decernat Premiul Nobel pentru Fiziologie sau Medicină în **1988**;
- 14 iunie - 450 de ani de la moartea lui **Ioan Vodă cel Viteaz (alternativ Ioan Vodă cel Cumplit (1 ianuarie 1521 - 14 iunie 1574, Roșcani, Moldova)**, domnul Moldovei din februarie 1572 până în iunie 1574;
- 17 iunie - ***Ziua Mondială pentru Combaterea Deșertificării și a Secetei***
- 17 iunie - 25 de ani de la moartea **Emiliei Milicescu (6 aprilie 1908, Bechet - 17 iunie 1999, București)**, poetă, prozatoare, publicistă și istoric literar de origine română;
- 17 iunie - 75 de ani de la nașterea lui **Pavel Coruț (17 iunie 1949, Glăvănești, Andrieșeni, Iași- 28 octombrie 2021, București)**, ofițer de informații și contrainformații român, colonel al serviciului de contrainformații militare a Armatei Române. Pavel Coruț a debutat ca jurnalist în 1990, semnând la început sub pseudonimul de Paul Cernescu și apoi ca scriitor în 1992, publicând de atunci peste 175 de cărți, romane de ficțiune, de non-ficțiune, de dragoste, motivaționale și de poezii;
- 18 iunie - 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Utta Danella - născută Utta Denneler (18 iunie 1924, Berlin - iulie 2015, München)**, scriitoare germană. Utta Danella a scris în afară de romane, narațiuni, cărți de specialitate și literatură pentru tineret;
- 19 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **George Călinescu (19 iunie 1899, București - 12 martie 1965, Otopeni)**, critic, istoric literar, scriitor, publicist, academician român, personalitate enciclopedică a culturii și literaturii române, de orientare, considerat drept unul dintre cei mai importanți critici literari

români din toate timpurile, alături de Titu Maiorescu și Eugen Lovinescu.

20 iunie - **Ziua Mondială a Refugiaților**

20 iunie - 25 de ani de la moartea lui **Iulian Mihu** (30 noiembrie 1926, București - **20 iunie 1999**, București) regizor de film român;

21 iunie - **Ziua Muzicii Europene**

22 iunie - 75 de ani de la nașterea actriței **Meryl Streep** (**22 iunie 1949**, Summit, New Jersey), născută cu numele de Mery Louise Streep, actriță americană, triplu laureată a premiului Oscar, vestită pentru creațiile ei actricești memorabile în teatru, televiziune și mai ales în film;

22 iunie - 150 de ani de la nașterea lui **Constantin C. Orghidan** (**22 iunie 1874**, București - **29 august 1944**, Oțelu Roșu), inginer român, colecționar, vicepreședinte al Societății Numismatice Române (1933-1944) și membru de onoare al Academiei Române;

23 iunie - 25 de ani de la moartea lui **Marius Butunoiu** (**22 octombrie - 23 iunie 1999**), sculptor român; șef al Studioului de Arte Plastice al Armatei până la trecerea în rezervă, în 1977;

24 iunie - **Ziua Avocatului Român**

24 iunie - **Ziua Internațională a lei**

24 iunie - 25 de ani de la moartea lui **Pompiliu Gîlmeanu** (8 februarie 1932, Buciumeni, Dâmbovița - **24 iunie 1999**, București), regizor de film documentar și scenarist român a cărui activitate s-a desfășurat preponderent în cadrul Studioului Cinematografic „Sahia Film”, unde în perioada 1951-1994 a realizat peste 240 de filme documentare de lung și scurt metraj;

25 iunie - **Ziua umorului maghiar** - Ziua de naștere a lui **Karinthy Frigyes** (25 iunie 1887)

25 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **Paul Păltănea** (**25 iunie 1924**, București - 25 ianuarie 2008, Galați), istoric român, cunoscut ca un remarcabil cercetător, autor de lucrări științifice, doctor în istorie, premiat al Academiei Române și membru al Academiei Internaționale de Genealogie de la Paris;

- 26 iunie - *Ziua Internațională de Luptă împotriva Abuzului și Traficului Illicit de Droguri*
- 26 iunie - *Ziua Internațională pentru Susținerea Victimelor Torturii*
- 26 iunie - *Ziua internațională de Colaborare în favoarea Păcii și Democrației*
- 26 iunie - *Ziua Drapelului Național al României*
- 27 iunie - *Ziua Mondială a Pescuitului*
- 27 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **Nagy Miklós** (27 iunie 1924, Szombathely, Comitatul Vas, Regatul Ungariei - 13 aprilie 2002, Budapesta, Ungaria), istoric literar și profesor universitar maghiar;
- 27 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Charles Mauron** (27 iunie 1899, Saint-Rémy, Provence-Alpes-Côte d'Azur, Franța - 5 decembrie 1966, Saint-Rémy-de-Provence, Provence-Alpes-Côte d'Azur, Franța), traducător și critic literar francez;
- 27 iunie - 450 de ani de la moartea lui **Giorgio Vasari** (30 iulie 1511, Arezzo, Republica Florentină - 27 iunie 1574, Florența, Marele Ducat de Toscana), pictor, arhitect și istoric de artă italian, devenit celebru prin lucrarea: "*Viețile celor mai renumiți arhitecți, pictori și sculptori italieni*";
- 29 iunie - *Ziua Lucrătorilor din Penitenciarele din România*
- 29 iunie - *Ziua Internațională a Dunării*
- 29 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Piotr Andreievici Pavlenko** (29 iunie/11 iulie 1899, Sankt Petersburg, Imperiul Rus - 16 iunie 1951, Moscova, RSFS Rusă, URSS), scriitor, scenarist, jurnalist și corespondent de război sovietic.

GYÖRGY Harag

regizor, traducător, actor
- 99 de ani de la naștere -

Personalitatea
mureșeană a lunii

Date biografice: n. 4 iunie 1925, Marghita - d. 7 iulie 1985, Târgu Mureș, regizor, traducător și actor de teatru maghiar din România.

Studii: clasele primare le urmează la Marghita și Tășnad, după care își continuă studiile liceale la Oradea, mai întâi la Liceul Teoretic „Emanoil Gojdu”, apoi la Liceul Evreiesc Oradea Mare.

În 1946 este admis la Academia de Teatru, profil arta actorului.

Pe durata studiilor academice a avut privilegiul de a fi îndrumat de artiști ca Lili Poór, Lajos Szabó, Ferenc Delly, Miklós Tompa, Ernő Szabó, György Kovács și Lajos Kórmives Nagy. Începând din 1948 se înscrie și la cursurile de regie ale academiei, urmându-le în paralel cu cele de actorie. Îi are ca profesori îndrumători pe Miklós Tompa și Ernő Szabó, actori ai Teatrului Secuiesc din Târgu Mureș.

Activitatea profesională: după bacalaureat pleacă la Budapesta, unde lucrează ca ucenic într-un atelier de olărit. Dragostea de teatru se manifestă încă din fragedă copilărie

Primul contact cu teatrul îl are la Tășnad, prin intermediul trupelor ambulante (după propriile sale mărturii cele ale lui Károly Jódi, Ernő Vig și Lajos Antal), care au avut o influență semnificativă asupra dezvoltării sale ulterioare.

În 1949 debutează și ca regizor, dobândind experiență prin colaborările sale ca asistent regizor cu figurile eminente ale teatrului.

În 1975 preia conducerea Teatrului Maghiar de Stat din Cluj ca prim-regizor.

În această perioadă înregistrează cele mai mari succese (printre altele cu tetralogia-Sütő).

Lucrează regulat în străinătate: la Gyula, la Budapesta, la Novi Sad și Subotica.

A regizat scurt metraje atât Televiziunii Maghiare cât și emisiunii în limba maghiară a Televiziunii Române.

Se întoarce din când în când la Târgu Mureș unde montează spectacole la ambele secții ale teatrului, dar și în cadrul facultății.

Este membru în juriul a numeroase festivaluri internaționale.

A montat **piese**: *Hamlet* de Shakespeare (1959); *Azilul de noapte*, la Teatrul Maghiar din Cluj; *Jocul ielelor* de Camil Petrescu la Târgu Mureș; *Ziariștii* de Al. Mirodan; *Mansarda* de A. Gehri (1957-1958); *Casa care a fugit pe ușă* de P. Vintilă la Tg. Mureș, secția maghiară (1972-1973); *O stea pe rug*, la Teatrul maghiar din Cluj (1971-1972) și altele, având numeroase roluri la teatrele din Cluj și Satu Mare.

Unul dintre ultimele sale spectacole a fost *Procesul* de Suhovo-Kobâlin, montat la Teatrul de Comedie București.

Trupa „Harag György” a secției maghiare din Teatrul de Nord, Satu Mare îi poartă numele.

Cărți publicate despre Harag György:

- **Nánay István: Teatrul lui Harag György (Harag György Színháza)**, Editura Pesti Szalon, 1992
- **Marosi Ildikó: Mica/ Carte/ Harag - Repetiție comemorativă (Kis/ Harag/ Könyv - Emlékpróba)**, 2005.

1 iulie - **Ziua Muzicilor Militare** (prima fanfară militară a fost înființată la Iași în cadrul Strajei

Pământești, în 1 iulie 1831)

2 iulie - 25 de ani de la moartea lui **Mario Gianluigi Puzo** (15 octombrie 1920 - **2 iulie 1999**), autor și scenarist italo-american, câștigător a două Premii Oscar; cunoscut în special pentru romanele sale despre mafie și în special pentru "Nașul" (1969);

3 iulie - **Ziua Justiției Române** (prima duminică a lunii iulie)

3 iulie - 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Baniciu** (**31 iulie 1949**, Timișoara), cântăreț și chitarist român, de meserie arhitect. S-a remarcat în muzica românească la începutul anilor '70 când a devenit solist vocal al formației rock Phoenix;

3 iulie - 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Chelaru** (**3 iulie 1949**, Rădăuți, Iași), general de armată, eseist, istoric și om

politic român, care a îndeplinit funcția de Șef al Marelui Stat Major al Armatei Române (15 februarie - 31 octombrie 2000);

4 iulie - *Ziua Națională a Statelor Unite ale Americii*

4 iulie - *Ziua Crucii Roșii Române*

4 iulie - 50 de ani de moartea scriitoarei **Georgett Heyer** (16 august 1902, Londra Mare, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - **4 iulie 1974**, Metropolitan Police District Anglia, Regatul Unit), scriitoare britanică de romane de dragoste și romane polițiste;

5 iulie - 25 de ani de la moartea lui **Liviu Petrescu** (7 decembrie 1941, Râmnicu Sărat, județul Buzău - **5 iulie 1999**, Cluj), critic, istoric literar și eseist român;

8 iulie - 75 de ani de la moartea lui **André Boivin**, (18 aprilie 1895, Auxerre, Burgundia, Franța - **8 iulie 1949**, Strasbourg, Franța), chimist și biolog medical francez, membru al Academiei de Medicină, secția științe biologice;

9 iulie - 125 de ani de la moartea lui **Dumitru Stăncescu** (20 decembrie 1866, București - **9 iulie 1899**, Brunnen, Elveția), folclorist și publicist român;

11 iulie - *Ziua Mondială a Populației*

11 iulie - 50 de ani de la moartea lui **Pär Lagerkvist** (23 mai, 1891, Växjö, Småland - **11 iulie, 1974**, Stockholm), scriitor suedez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în **1951**;

12 iulie - 25 de la moartea lui **Mircea Nedelciu** (12 noiembrie 1950, Fundulea - **12 iulie 1999**, București), scriitor român, considerat a fi unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai curentului optzecist, ai postmodernismului în literatura română și un afiliat activ al mișcării artistice a minimalismului;

12 iulie - 125 de ani de la moartea lui **Dumitru Stăncescu** (20 decembrie 1866, București - **9 sau 12 iulie 1899**, Brunnen, Elveția), folclorist și publicist român;

13 iulie - *Ziua Națională a Contabilului Român*

14 iulie - *Ziua Națională a Franței*

- 14 iulie - 25 de ani de la moartea lui **Cornel Regman** (28 noiembrie 1919, comuna Daneș, județul Mureș - **14 iulie 1999**, București), critic, istoric și redactor literar, cercetător științific și profesor de liceu și universitar român;
- 14 iulie - 25 de ani de la moartea scriitoarei **Maria Banuș** (10 aprilie 1914, București - **14 iulie 1999**), poetă, traducătoare și eseistă română;
- 14 iulie - 50 de ani de la moartea lui **Emil Pop** (13 aprilie 1897, Bucerdea Vinoasă, Alba - (**14 iulie 1974**, Cluj), botanist, membru titular al Academiei Române;
- 14 iulie - 200 de ani de la nașterea lui **Károly Ács** (cel bătrân), (**14 iulie 1824**, Kisbankháza - 1 martie 1894, Budapesta), scriitor, poet și traducător maghiar;
- 15 iulie - 25 de ani de la moartea scriitoarei **Elisabeth Hering** (17 ianuarie 1909, Cluj - **15 iulie 1999**, Leipzig), scriitoare germană născută în Transilvania;
- 15 iulie - 200 de ani de la moartea lui **Radu Tempea** (9 februarie 1768, Brașov, Marele Principat al Transilvaniei - **5 iulie 1824**, Brașov, Imperiul Austriac), profesor și lingvist român;
- 15 iulie - 750 de ani de la moartea **Sfântului Bonaventura** (Giovanni Fidanza) (1218, Bagnoregio, Toscana, Italia - **15 iulie 1274**, Lyon, Franța), cardinal, filozof, teolog, învățător (doctor) al Bisericii, sfânt;
- 17 iulie - 75 de ani de la nașterea lui **Dumitru Ion Dincă** (**17 iulie 1949**, Clondiru, comuna Ulmeni, jud. Buzău), poet, scriitor și publicist român, membru al Uniunii Scriitorilor din România;
- 18 iulie - **Ziua Internațională Nelson Mandela**
- 18 iulie - 50 de ani de la moartea lui **Miron Constantinescu** (13 decembrie 1917, Chișinău, Republica Democratică Moldovenească - **18 iulie 1974**, București), sociolog marxist, istoric, om politic român, membru titular al Academiei Române (1974);
- 18 iulie - 100 de ani de la nașterea lui **Ioan Anton** (**18 iulie 1924**, Vintere, Holod, Bihor- 12 aprilie 2011, Timișoara), inginer

electromecanic român, academician. A fost dezvoltatorul școlii românești de mașini hidraulice;

18 iulie - 175 de ani de la nașterea lui **Hugo Riemann (18 iulie 1849, Heilinger Heights, Germania - 10 iulie 1919, Leipzig, Germania)**, muzicolog și compozitor, fondator al muzicologiei moderne. Cel mai important savant în muzică european al timpului său, a fost activ și influent atât ca teoretician al muzicii, cât și ca istoric al muzicii;

19 iulie - 175 de ani de la nașterea lui **Ferdinand Brunetièrre (19 iulie 1849 - 9 decembrie 1906)**, critic literar și istoric literar francez;

19 iulie - 650 de ani de la moartea lui **Francesco Petrarca (20 iulie 1304, Arezzo, Republica Florentină - 19 iulie 1374, Arquà Petrarca, Republica Veneția)**, prozator, poet și umanist italian din secolul al XIV-lea, unul din cei mai importanți poeți lirici ai literaturii italiene. În special forma perfectă a sonetelor sale s-a impus și în afara spațiului de limbă italiană, influențând lirica europeană;

20 iulie - *Ziua Aviației Române și a Forțelor Aeriene*

20 iulie - *Ziua Mondială a Șahului (din 1966)*

20 iulie - 75 de ani de la nașterea lui **Ferenc Zsigmond (6 martie 1883, Kunhegyes, Județul Jász-Nagykun-Szolnok, Ungaria - 20 iulie 1949, Kunhegyes, Județul Jász-Nagykun-Szolnok, Ungaria)**, istoric literar maghiar, membru titular al Academiei Maghiare de Științe;

20 iulie - 150 de ani de la nașterea lui **Nicolae Dobrescu (30 iulie 1874, Celeiu, Romanați - 10/23 iulie 1914, București)**, istoric român, membru corespondent (1911) al Academiei Române;

21 iulie - 125 de ani de la nașterea lui **Ernest Miller Hemingway (21 iulie 1899, Oak Park, Comitatul Cook, Illinois, SUA - 2 iulie 1961, Ketchum, Idaho, SUA)**, romancier, nuvelist, prozator, reporter de război, laureat al Premiului Pulitzer în 1953, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1954);

23 iulie - *Ziua Presei Militare*

24 iulie - Ziua Poliției de Frontieră - Ziua Grănicerilor Români

24 iulie - 50 de ani de la moartea lui **Sir James Chadwick** (20 octombrie 1891, Bollington, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - **24 iulie 1974**, Cambridge, Anglia, Regatul Unit), fizician englez și laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1935);

25 iulie - 50 de ani de la moartea lui **Vasili Makarovici Șukșin** (25 iulie 1929, Srostki, RSFS Rusă, URSS - **2 octombrie 1974**), Kletskaya, RSFS Rusă, URSS), actor, scriitor, scenarist și regizor de film ruso-sovietic;

26 iulie - Ziua Arhivelor Militare ale României

27 iulie - 200 de ani de la nașterea lui **Alexandre Dumas** - zis și Dumas-fils, "fiul" (**27 iulie 1824**, Paris - 27 noiembrie 1895, Marly-le-Roi), romancier și dramaturg francez, fiul lui Alexandre Dumas;

28 iulie - 125 de ani de la nașterea lui **Miklós Asztalos** (**28 iulie 1899**, Budapesta, Austro-Ungaria - 23 februarie 1986, Körösladány, Districtul Szeghalom, Békés, Ungaria), scriitor, eseist și istoric maghiar;

29 iulie - Ziua Imnului Național al României

29 iulie - 50 de ani de la moartea lui **Emil Erich Kästner** (23 februarie 1899, Dresda - **29 iulie 1974**, München), scriitor și cabaretist german, opera sa include o mare varietate de genuri literare precum romane, piese de teatru, eseuri, schițe, scenarii de film, nuvele și poezii;

30 iulie - 100 de ani de la nașterea lui **Horváth János** (**30 iulie 1924** - 2015), matematician maghiar - american);

30 iulie - 100 de ani de la nașterea lui **William Howard Gass** (**30 iulie 1924**, Dakota, SUA - 6 decembrie 2017), novelist, romancier eseist american;

31 iulie - 75 de ani de la nașterea lui **Ion Bostan** (**31 iulie 1949**, comuna Brânza, județul Cahul, Republica Moldova), pedagog moldovean, doctor habilitat, profesor universitar, membru al Academiei de Științe a Moldovei;

31 iulie - 175 de ani de la moartea lui **Sándor Petőfi** (1 ianuarie 1823, Kiskőrös, Regatul Ungariei, Imperiul Austriac - **31 iulie 1849**, Albești, Principatul Transilvaniei, Imperiul Austriac), poet romantic maghiar, provenit dintr-o familie de origine sârbă, erou al Revoluției de la 1848 din Ungaria și Transilvania.

JAKAB Elek

istoric

- 127 de ani de la moarte -

Personalitatea
mureșeană a lunii

Date biografice: n. 13 februarie 1820, Gălățeni, Păsăreni, Mureș - d. 22 iulie 1897, Budapesta, Austro-Ungaria, istoric maghiar, autorul unei istorii monumentale a orașului Cluj, lucrare a cărei traducere în română a început în anul 2017.

Studii: la Cristuru Secuiesc și la Cluj, terminând jurisprudența.

Activitatea profesională: funcționar, participant activ la Revoluția de la 1848 -1849 din Transilvania. Membru corespondent (1870) și titular (1889) al Academiei Maghiare de Științe. Observator la Adunarea românilor de la Blaj, despre care publică un raport obiectiv. Șeful arhivelor transilvănene din Cluj (1854-1874). Cercetător științific la Institutul de Istorie „G. Barițiu” al Academiei Române, Attila-Carol Varga.

La Adunarea din 30 august 1875 ținută de Astra la Reghin, Jakab Elek este ales membru de onoare al Asociației.

Lucrarea lui, *Der Kampf der Sachsen für die Überreste des Feudalwessens in Siebenbürgen*, a fost cumpărată de Astra și tradusă în limba română.

A făcut cunoscut opiniei publice ungare memorialul românesc din 1881.

Jakab Elek a relatat pentru Actual de Cluj despre amplul său demers de a traduce din maghiară *O istorie complexă a Clujului*, publicată la Budapesta în intervalul 1870-1888.

A păstrat o legătură strânsă cu intelectualitatea românească, fiind ales Membru de Onoare al Asociației Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român.

A scris mult despre români, fiind mereu interesat de ceea ce publicau istoricii români din Transilvania astfel că a reușit de-a lungul timpului să construiască cea mai solidă punte de legătură între cultura maghiară și cea românească.

Lucrări publicate (selectiv):

- *Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez / összegyűjtötte és szerkesztette Jakab Elek.*- Budan: s. n., 1870.- 420p.
- *Kolozsvár története*, vol. I-III, Budapest, 1870-1888
- *A királyföldi viszonyok ismertetése*, vol. I-II, Pest-Budapest, 1871-1876
- *Der Kampf der Sachsen für die Überreste des Feudalwesens in Siebenbürgen*, Budapest, 1874
- *A léveltárakról tekintettel a Magyar Államlevéltár-ügyre: Székfoglaló értekezés*, 1874
- *Dávid Ferenc emléke: elítéltetése és halála háromszázados évfordulójára*, Budapest, 1879
- *Tanulmányok Erdély XVIII- századi történetéből.*- Budapest, 1877.
- *Emlékirat a Budapesti unitárius templom felszentelési ünnepélyére*, Budapest, 1890.
- *Emlékezés Bátor Orbán Balázs felett.* - Budapest: s. n., 1891.- 58p.
- *Tanulmányok / Vélogatta, abevezető tanulmányt írta és a jegyzeteket összeállította Egyed Ákos.*- Bukarest: Kriterion, 2001.- Kv.- 260 p.

Publică o serie de studii despre Gheorghe Șincai și Ion Dragoș și a popularizat în revistele vremii rezultatele istoriografiei române. A redactat *Kolozvári Híradó*.

- 1 august -75 de ani de la nașterea lui **Mugur Constantin Isărescu** (1 august 1949, Drăgășani, județul Vâlcea), economist român, care îndeplinește în prezent funcția de guvernator al Băncii Naționale a României;
- 1 august - 100 de ani de la nașterea lui **Georges Charpak** (1 august 1924, Dubrovîția, Polonia -29 septembrie 2010, Paris, Franța]), fizician francez de origine polonă, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1992);

- 1 august - 125 de ani de la moartea lui **Ioan M. Bujoreanu** (3 august 1834, București, Țara Românească - **1 august 1899**, București), prozator, dramaturg și publicist român;
- 1 august - 150 de ani de la nașterea lui **Constantin Levaditi** (**1 august 1874**, Galați - 5 septembrie 1953, Paris, Franța), inframicrobiolog român naturalizat în Franța, membru corespondent al Academiei Române în 1910 și membru de onoare în 1926;
- 2 august - 75 de ani de la moartea lui **Constantin Cantilli** (10 iunie 1875, Otopeni, județul Ilfov - **2 august 1949**, București), poet și autor dramatic;
- 2 august - 100 de ani de la nașterea lui **James Baldwin** (**2 august 1924**, Manhattan, New York City, New York, SUA - 1 decembrie 1987, Saint-Paul, Provence-Alpes-Côte d'Azur, Franța), scriitor, poet și activist afro-american, care și-a petrecut majoritatea vieții în Franța;
- 3 august - 100 de ani de la moartea lui **Joseph Conrad** (3 decembrie 1857, Terehove, Imperiul Rus - **3 august 1924**, Canterbury, Regatul Unit), romancier englez, la origine polonez din Ucraina;
- 6 august - ***Ziua Mondială a Luptei pentru interzicerea Armei Nucleare - Ziua Hiroshimei***
- 6 august - 25 de ani de la moartea lui **Mihai C. Băcescu** (28 martie 1908, Broșteni, județul Neamț, azi județul Suceava - **6 august 1999**, București), zoolog, oceanolog și muzeolog român, membru titular al Academiei Române;
- 8 august - 25 de ani de la moartea lui **Nicolae Boboc** (26 septembrie 1920, Ilia, Regatul României - **8 august 1999**, Timișoara), dirijor și compozitor, personalitate muzicală marcantă pentru Filarmonica din Arad, Filarmonica Banatul din Timișoara și Opera Națională Română din Timișoara;
- 8 august - 200 de ani de la moartea lui **Friedrich August Wolf** (15 februarie 1759, Hainrode - **8 august 1824**, Marsilia), savant german, filolog, istoric și critic literar;
- 9 august - ***Ziua Internațională a Popoarelor Indigene***

9 august - *Ziua Internațională a Iubitorilor de Carte*

10 august - 100 de ani de la nașterea lui **Jean François Lyotard** (10 august 1924, Versailles, Seine-et-Oise, Franța -21 aprilie 1998, Paris, Franța), filozof și eseist francez, unul din teoreticienii postmodernismului;

12 august - *Ziua Internațională a Tinereții*

12 august - 100 de ani de la nașterea lui **Nicuță Tănase** (12 august 1924, Roșu, Ilfov - 5 septembrie 1986, București), scriitor umoristic român;

12 august - 100 de ani de la moartea lui **Sándor Bródy** (23 iulie 1863, Eger, Heves, Ungaria - 12 august 1924, Budapesta, Ungaria), romancier și dramaturg ungur;

12 august - 125 de ani de la nașterea lui **Scarlat Longhin** (12 august 1899, Dofteana, Bacău - 13 martie 1979, București), general și medic dermato-venerolog român, membru corespondent al Academiei Române din 1963;

12 august - 350 de ani de la moartea lui **Philippe de Champaigne** (26 mai 1602, Bruxelles, Regiunea Capitalei Bruxelles, Belgia - 12 august 1674, Paris, Regatul Franței), pictor francez din epoca barocului, un exponent major al școlii franceze, membru fondator al Académie de peinture et de sculpture din Paris, prima instituție de artă din Franța în secolul al XVII-lea;

13 august - 25 de ani de la moartea lui **Dumitrașcu Lăcătușu** (22 martie 1891, județul Covurlui - 13 august 1999, București), ultimul veteran român al Primului Război Mondial;

13 august - 125 de ani de la nașterea lui **Sir Alfred Joseph Hitchcock** (13 august 1899 Leytonstone, Londra, Regatul Unit - 29 aprilie 1980 Bel Air, California, SUA), regizor și producător de film. Este considerat unul dintre regizorii cu cea mai mare influență asupra posterității;

13 august - 225 de ani de la moartea lui **Vasili Ivanovici Bajenov** (12 martie 1737 - 13 august 1799), arhitect și grafician rus neoclasic, membru al Academiei de Arte din Sankt Petersburg;

15 august - *Ziua Marinei Române*

- 16 august - 25 de ani de la moartea lui **Anton Alberts** (6 iulie 1927, Antwerpen, Flandra, Belgia - **16 august 1999**, Amsterdam, Țările de Jos), arhitect neerlandez considerat unul dintre cei mai reuți exponenți de marcă ai arhitecturii organice;
- 16 august- 75 de ani de la moartea scriitoare **Margaret Mitchell**, (8 noiembrie 1900, Atlanta, Georgia - 16 august 1949, Atlanta), scriitoare și jurnalistă americană;
- 16 august - 125 de ani de la nașterea lui **Andrei Platonov (16/28 august 1899**, Voronej, Imperiul Rus - 5 ianuarie 1951, Moscova, URSS, nume real Andrei Platonovici Klimentov), scriitor rus/sovietic, dramaturg, poet și eseist;
- 17 august - 75 de ani de la nașterea lui **Ion Hadârcă (17 august 1949**, Sângerei, URSS, poet, traducător și om politic din Republica Moldova, deputat în Parlamentul Republicii Moldova între 1990 și 1998 și din 2009 până în 2014;
- 17 august - 125 de ani de la nașterea lui **Leon M. Negruzzi (17 august 1899**, Wiener Neustadt, Austria Inferioară, Austro-Ungaria - 6 octombrie 1987, Paris, Franța), poet, prozator și traducător român;
- 18 august - 25 de ani de la moartea lui **Hanoch Levin** (18 decembrie 1943, Tel Aviv, Palestina - **18 august 1999**, Tel Aviv, Israel), dramaturg, poet, regizor de teatru și prozator israelian, unul din principalii reprezentanți ai dramaturgiei și ai satirei ebraice din a doua jumătate a secolului al XX-lea;
- 18 august - 175 de ani de la nașterea lui **Teodor V. Ștefanelli** - născut Theodor Ștefaniuc, (**18 august 1849**, Siret, Suceava- 23 iulie 1920, Fălticeni, Suceava), istoric, poet, prozator și jurist român, membru titular (1910) al Academiei Române;
- 19 august - 25 de ani de la moartea lui **Mircea Sântimbreanu** (7 ianuarie 1926, Băița, județul Hunedoara - **19 august 1999**, București), scriitor român, director al editurii Albatros, publicist, scenarist și producător de film. Mircea Sântimbreanu este cunoscut mai ales ca scriitor de literatură pentru copii;
- 20 august - **Ziua Națională a Republicii Ungare** (celebrarea Sf. Ștefan, fondatorul Regatului Ungar și Sărbătoarea Constituției)

21 august - *Ziua Medicinii Militare*

21 august - 350 de ani de la nașterea lui **Ștefan Wesselényi** - báró Wesselényi István (**21 august 1674**, Lunca, Luna, Cluj - 27 aprilie 1734, Cluj, Imperiul Habsburgic), guvernator al Transilvaniei între anii 1710-1713 și 1731-1732;

22 august - 150 de ani de nașterea lui **Max Scheler** (**22 august 1874**, Oberbayern, Bavaria, Imperiul German - 24 mai 1927, Frankfurt pe Main, Republica de la Weimar), filozof german;

23 august - *Ziua Internațională de Comemorare a Comerțului cu Sclavi și a Abolirii acestuia*

23 august - *Ziua Europeană de Comemorare a Victimelor Stalinismului și Nazismului*

23 august - 100 de ani de la nașterea lui **Paul Everac** - născut Petre Constantinescu, (**23 august 1944**, București - 18 octombrie 2011, București), dramaturg român;

23 august - 100 de ani de la nașterea lui **Ion Bitzan** (**23 august 1924**, Limanu, Constanța - 15 septembrie 1997, București), pictor român care a expus în România, Italia, Brazilia, Franța, Germania, Scoția, Olanda, SUA, Irlanda, Japonia, Norvegia, Spania, Ungaria, Polonia. A obținut premiul criticii de Artă al UAP, 1977;

23 august - 100 de ani de la nașterea lui **Ephraim Kishon** - născut Ferenc Hofmann (**23 august 1924**, Budapesta, Regatul Ungariei - 29 ianuarie 2005, Appenzell, Cantonul Appenzell Intern, Elveția), prozator umorist și dramaturg israelian de limbă ebraică, originar din Ungaria;

23 august - 100 de ani de la nașterea lui **Robert Merton Solow** (**3 august 1924**, Brooklyn, New York City, New York, SUA), economist american, laureat al Premiului Nobel pentru economie (**1987**);

24 august - *Ziua Națională a Ucrainei* - Proclamarea Independenței, 1991

24 august - 125 de ani de la nașterea lui **Jorge Luis Borges** (**24 august 1899**, Buenos Aires, Argentina - 14 iunie 1986, Geneva,

Geneva, Elveția, unul dintre cei mai importanți scriitori ai secolului al XX-lea;

25 august - 175 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Dem Teodorescu** (**25 august 1849**, București - 17 august 1900, București), folclorist și istoric literar român, licențiat în litere la Universității Sorbona în 1877;

27 august - **Ziua Națională a Republicii Moldova**

27 august - 125 de ani de la nașterea lui **Cecil Louis Troughton Smith** (**27 august 1899**, Cairo, Kediivatul Egiptului - 2 aprilie 1966, Fullerton, California, SUA), cunoscut sub pseudonimul Cecil Scott "C. S." Forester, romancier englez;

27 august - 150 de ani de la nașterea lui **Carl Bosch** (**27 august 1874**, Köln, Imperiul German - 26 aprilie 1940, Heidelberg, Germania Nazistă), chimist german, laureat al Premiului Nobel pentru chimie în **1931**, împreună cu Friedrich Bergius;

27 august - 450 de ani de la moartea lui **Bartolomeo Eustachio** (1500 sau 1514 - **27 august 1574**), savant, anatomist și medic italian, unul din fondatorii anatomiei umane;

28 august - 150 de ani de la nașterea lui **Viktor Roth**, (**28 august 1874**, Sebeș - 19 aprilie 1936, Sebeș), pastor luteran și istoric sas transilvănean, membru de onoare al Academiei Române din 1926; 28 august - 275 de ani de la nașterea lui **Johann Wolfgang von Goethe**, înnobilitat în anul 1782 (**28 august 1749**, Frankfurt am Main - 22 martie 1832, Weimar), poet german, ilustru gânditor și om de știință, una dintre cele mai de seamă personalități ale culturii universale;

30 august - 450 de ani de la nașterea lui **Szenczi Molnár Albert** (**30 august 1574**, Senec, Slovacia - 17 ianuarie 1634, Cluj), pastor, lingvist, filozof, poet, traducător calvinist maghiar;

31 august - **Ziua Limbii Române**

31 august - 75 de ani de la nașterea lui **Richard Tiffany Gere** (**31 august 1949**, Philadelphia, Pennsylvania, SUA), actor american care trăiește în New York.

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

TELEKI Sámuel

cancelar, fondatorul Bibliotecii Teleki

- 202 de ani de la moarte -

Date biografice: n. 17 noiembrie, 1739, Gornești, județul Mureș - d. 7 august 1822, Viena, cancelar al Transilvaniei, bibliofil, om de cultură, fondatorul Bibliotecii Teleki din Târgu Mureș.

Ideea înființării acestei biblioteci i se conturează în timpul studiilor umaniste și științifice, pe care le-a urmat în principalele centre culturale din Olanda, Franța, Elveția, (1759-1763).

Vizitează biblioteci publice și particulare renumite, interesându-se de modul de organizare a unor asemenea colecții, devenind astfel un bibliofil competent.

Vasta sa cultură va sta la baza criteriilor după care va alege cărțile care vor constitui colecția destinată de la început uzului public.

Încă în timpul anilor de studiu, Teleki a început colecționarea cărților după un plan bine conturat, lărgind permanent aria de achiziționare în întreaga Europă.

Întors în țară își va stabili reședința la Dumbrăvioara, județul Mureș. Continuă activitatea științifică și activitatea de mecenat, ajutând financiar școli și tineri care studiau în străinătate.

Ca semn al recunoașterii activității sale științifice, Teleki a fost ales membru al Societăților din Varșovia și Göttingen.

În anul 1774 intră în viața publică fiind numit prefectul comitatului Târnava, mai apoi al comitatului Bihor.

În anul 1787, Teleki se mută la Viena în urma numirii sale în funcția de vicecancelar al Transilvaniei de către împăratul Iosif al II-lea, în 1791 devenind cancelar al Transilvaniei. Capitala Austriei îi permite extinderea relațiilor stabilite în vederea achiziționării cărților.

Își continuă munca de colecționar, reușind să adune serii și colecții întregi de documente, ediții rare și princeps, fondând prima bibliotecă publică în 1802.

Concepe catalogul tematic, sistematic al bibliotecii sale, patru dintre volume au apărut în timpul vieții sale, la Viena (1796 - 1819), al cincilea rămas în manuscris, fiind editat în 2002.

Teleki cumpără cărți din 25 de orașe ale Europei, reușind în timpul celor 60 de ani de activitate să procure cele mai reprezentative opere științifice de la înființarea tiparului.

Concepe catalogul tematic, sistematic al bibliotecii sale, patru dintre volume au apărut în timpul vieții sale, la Viena (1796 - 1819), al cincilea rămas în manuscris, fiind editat în 2002.

Editează opera completă (1784) a lui Janus Pannonius (1434-1472), poet renaștantist.

Lucrări publicate: *Bibliothecae Sámuëlis Com. Teleki de Szék.* - 4 vol. - Viena, 1796-1819.

1 septembrie - **Ziua Diplomației Române**

1 septembrie - **Ziua Informaticienilor Militari Români**

1 septembrie - **Ziua Europeană a Culturii Iudaice** (prima duminică a lunii septembrie)

3 septembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Frank Macfarlane Burnet** (**3 septembrie 1899**, Traralgon, Victoria, Australia - 31 august 1985, Melbourne, Victoria, Australia), virusolog australian, cunoscut pentru contribuțiile sale în domeniul imunologiei. Pentru rezultatele sale, în **1960** i s-a decernat Premiul Nobel pentru Fiziologie sau Medicină;

5 septembrie - 250 de ani de la nașterea lui **Caspar David Friedrich** (**5 septembrie 1774**, Greifswald, Germania - 7 mai 1840, Dresda, Confederația Germană, pictor și desenator german, unul din cei mai importanți reprezentanți ai romantismului german;

7 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Ion Pacea** (**7 septembrie 1924**, Choropani, Macedonia Centrală, Grecia - 13 august 1999,

București), pictor român, membru de onoare al Academiei Române;

7 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Ștefan Luca** (7 septembrie 1924, Berghia, jud. Mureș - 13 ianuarie 1991), prozator, ziarist mureșean);

8 septembrie - *Ziua Internațională a Alfabetizării*

8 septembrie - *Ziua Petrolistului Român*

8 septembrie - 75 de ani de la moartea lui **Richard Strauss** (11 iunie 1864, München, Confederația Germană - 8 septembrie 1949, Garmisch-Partenkirchen, Bavaria, RFG), compozitor și dirijor german;

8 septembrie - 550 de ani de la nașterea lui **Ludovico Ariosto** (8 septembrie 1474, Reggio Emilia, Italia - 6 iulie 1533, Ferrara, Statele Papale), poet italian din epoca Renașterii, cunoscut mai ales ca autor al poemului eroic "Orlando furioso" (1516);

9 septembrie - *Ziua Mondială a Frumuseții*

11 septembrie - 500 de ani de la nașterea lui **Pierre de Ronsard** (11 septembrie 1524, Couture-sur-Loir, Franța - 27 decembrie 1585, La Riche, Centru, Franța), poet francez;

12 septembrie - 150 de ani de la moartea lui **François Pierre Guillaume Guizot** (4 octombrie 1787, Nîmes, Franța - 12 septembrie 1874, Saint-Ouen-le-Pin, Franța), istoric, orator și om de stat francez;

13 septembrie - *Ziua Pompierilor din România*

14 septembrie - *Ziua Inginerului Român*

14 septembrie - *Ziua Muntelui, în România*

14 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Iosif Conta** (14 septembrie 1924, Bârzava, Arad - 8 noiembrie 2006), dirijor român. A studiat Conservatorul la Arad, Cluj, București și Londra. În 1952 a devenit redactor la Contemporanul (pe când era încă student la Conservatorul bucureștean), apoi dirijor și director adjunct al Radiodifuziunii în 1954;

15 septembrie - *Ziua Internațională a Democrației*

- 15 septembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Adrian Dinu Rachieru (15 septembrie 1949, Soloneț, Todirești, Suceava)**, profesor universitar român, critic literar, eseist și prozator, membru în Uniunea Scriitorilor din România;
- 16 septembrie - *Ziua Internațională pentru Protecția Stratului de Ozon*
- 21 septembrie - *Ziua Internațională a Păcii*
- 21 septembrie - *Ziua Dramaturgiei Maghiare*
- 21 septembrie - *Ziua Internațională Alzheimer*
- 21 septembrie - 50 de ani de la moartea lui **Walter Brennan (25 iulie 1894, Swampscott, Massachusetts - 21 septembrie 1974)**, actor american de teatru și film, care a câștigat trei Premii Oscar;
- 22 septembrie - *Ziua Europeană fără Mașini*
- 22 septembrie - 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Rosamunde Pilcher (22 septembrie 1924, Lelant, St Ives, Anglia, Regatul Unit - 6 februarie 2019, Longforgan, Perth and Kinross, Scoția, Regatul Unit)**, scriitoare britanică;
- 22 septembrie - 250 de ani de la moartea lui **Papa Clement al XIV-lea (31 octombrie 1705, Santarcangelo di Romagna, Emilia-Romagna, Italia - 22 septembrie 1774, Roma, Statele Papale)**, papă al Romei;
- 23 septembrie - *Ziua Internațională împotriva Exploatării Sexuale și Traficului femeilor și Copiilor*
- 24 septembrie - *Ziua Parteneriatului pentru Pace*
- 25 septembrie - 25 de ani de la moartea scriitoarei **Eleanor Zimmer Bradley (3 iunie 1930, Albany, New York - 25 septembrie 1999, Berkeley, California)**, scriitoare americană de romane fantastice și science fiction;
- 25 septembrie - 175 de ani de la moartea lui **Johann Strauss (tatăl); (14 martie 1804, Viena - 25 septembrie 1849, Viena, cunoscut și ca Johann Baptist Strauss, Johann Strauss Sr., Johann Strauss I)**, compozitor romantic austriac, faimos pentru valsurile sale;

- 25 septembrie - 425 de ani de la nașterea lui **Francesco Borromini** (**25 septembrie 1599**, Bissone), Cantonul Ticino, Elveția - 3 august 1667, Roma, Statele Papale), arhitect elvețian, maestru al barocului în arhitectură;
- 26 septembrie - *Ziua Europeană pentru Diversitate Lingvistică*
- 26 septembrie - 175 de ani de la nașterea lui **Ivan Petrovici Pavlov** (**14/26 septembrie 1849**, Riazan, Imperiul Rus - 27 februarie 1936, Leningrad, URSS), fiziolog, psiholog și medic rus. I-a fost acordat Premiul Nobel pentru Medicină în **1904**;
- 27 septembrie - *Ziua Mondială a Turismului*
- 28 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Chiril Tricolici** (**28 septembrie 1924**, Lăpușna, raionul Hîncești, Republica Moldova - 8 februarie 2006, Lăpușna, raionul Hîncești, Republica Moldova), scriitor român de cărți polițiste;
- 28 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Marcello Vincenzo Domenico Mastroianni** (**28 septembrie 1924**, Fontana Liri, Lazio, Italia - 19 decembrie 1996, Paris, Île-de-France, Franța), actor italian, protagonist multilateral de mare talent în cinematografia din a doua jumătate a secolului al XX-lea;
- 29 septembrie - *Ziua Mondială a Inimii*
- 29 septembrie- 125 de ani de la nașterea lui **Ion Mușlea** (**29 septembrie 1899**, Rodbav, comitatul Făgăraș - 27 iulie 1966, Cluj), folclorist român. În anul 1947 a fost ales membru corespondent al Academiei Române;
- 30 septembrie - *Ziua Internațională a Traducătorilor*
- 30 septembrie - 25 de ani de la moartea lui **Dmitri Sergheievici Lihaciov** (28 noiembrie 1906, Sankt Petersburg, Imperiul Rus - **30 septembrie 1999**, Sankt Petersburg, Federația Rusă), savant sovietic și rus, expert în limba și literatura rusă veche, academician sovietic (din 1970);
- 30 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Truman Capote** (**30 septembrie 1924**, Orleans Parish, Louisiana, SUA - 25 august 1984, Los Angeles, California, SUA), născut Truman Streckfus Persons, scriitor și scenarist american. Începuturile carierei sale scriitoricești se leagă de literatura gotică sudistă.

Aurel GURGHIANU

poet, traducător

- 37 de ani de la moarte -

Personalitatea
mureșeană a lunii

Date biografice: n. 11 mai 1924, Iclânzul, jud. Mureș - d. 28 sept. 1987, Cluj-Napoca, poet și traducător român, asociat cu gruparea de la revista clujeană *Steaua*.

Studii: școala primară în comuna natală, Școala Normală la Târgu Mureș (1937-1940), absolvent al Școlii Normale din Blaj (1940-1945), examen de diferență la Liceul „Al Papiu Ilarian” Târgu Mureș (1947-1948), din 1948 devine student al Facultății de Filologie a Universității din Cluj.

Activitate profesională:

Timp de trei ani este învățător în satul natal (1945-1948). Își începe cariera publicistică în 1949, cu versuri în suplimentul literar al ziarului clujean *Lupta Ardealului*. Redactor la *Almanahul literar* (1950-1953).

Din 1959 până la moartea sa este redactor-șef adjunct la revista *Steaua*, unde, alături de A.E. Baconsky, Victor Felea și Aurel Rau, duce o semnificativă luptă pentru recuperarea criteriului estetic în evaluarea literaturii, precum și pentru reabilitarea lirismului în poezie.

Colaborează și cu alte periodice ale vremii, printre care se numără *Romania literară*, *Tribuna* și *Convorbiri literare*.

Opera (selectiv):

- *Drumuri*, Editura Espla (1954)
- *Zilele care cântă*, București, Editura Espla (1957)
- *Liniștea creației*, București, Editura pentru Literatură (1962)
- *Biografii sentimentale*, București, Ed. Tineretului (1965)
- *Strada vântului*, București, Editura pentru Literatură (1968)
- *Ascult strada*, București, Ed. Tineretului (1969)
- *Curenții de seară*, Cluj Napoca, Ed. Dacia (1976)
- *Orele și umbra*, București, Editura Eminescu (1980)
- *Numărați caii amurgului*, Editura Cartea Românească (1982)
- *Diagnosticul străzii*, Editura Cluj Napoca, Editura Dacia (1985)

- *Anotimpurile cetății*, Cluj Napoca, Editura Dacia (1988)
- *Călărețul din somn*, București, Editura Eminescu (1991)
- *Strofe prin timp*, Cluj Napoca, Editura Interferențe (1994)

Opera lui Aurel Gurghianu este tradusă în limbi străine.

Traduceri: *Versuri* /Kostas Varnalis; în românește de Aurel Gurghianu, București, Editura Tineretului, 1969.

Eseuri: *Terasa și alte confesiuni* (1978), *Anotimpurile cetății* (1988).

Distincții: Premiul Asociației Scriitorilor din Cluj pentru volumele „Poarta cu săgeți” și „Temperatura cuvintelor”, publicate în 1972 și Curenții de seară (1976).

1 octombrie - *Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice*

1 octombrie - *Ziua Internațională a Muzicii*

1 octombrie - *Ziua Internațională a Medicului*

1 octombrie - 75 de la nașterea lui **André Léon Marie Nicolas Rieu** (1 octombrie 1949, Maastricht, Țările de Jos), violonist, dirijor și compozitor neerlandez. Rieu este cunoscut pentru înființarea Orchestrei Johann Strauss în 1987;

1 octombrie - 75 de ani de la nașterea lui **Eugen Lungu** (1 octombrie 1949, Hăsnășeni Mari, Bălți, Republica Moldova), critic și istoric literar, eseist și editor din Republica Moldova;

1 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **James Earl Carter, Jr.** (cunoscut ca Jimmy Carter (1 octombrie 1924, Plains, Georgia, SUA), politician american. A fost cel de-al treizeci și nouălea președinte al Statelor Unite ale Americii (1977-1981) și laureat al Premiului Nobel pentru Pace (2002);

1 octombrie - 125 de ani de la moartea lui **Anton Bacalbașa** (21 februarie 1865, Brăila - 1 octombrie 1899), ziarist, prozator și traducător român;

- 1 octombrie - 525 de ani de la moartea lui **Marsilio Ficino** (19 octombrie 1433 - 1 **octombrie 1499**, Careggi), unul dintre cei mai influenți filosofi umaniști ai Renașterii italiene, întemeietorul faimoasei Academii platoniciene, primul traducător al operei lui Platon în limba latină;
- 2 octombrie - **Ziua Internațională a Non-Volenței**
- 2 octombrie - 50 de ani de la moartea lui **Vasili Makarovici Șukșin** (25 iulie 1929 Srostki, RSFS, URSS - 2 **octombrie 1974**, Kletskaya, RSFS Rusă, URSS), scriitor, scenarist și regizor de film ruso-sovietic din regiunea Altai, specializat în teme rurale;
- 2 octombrie - 125 de ani de la moartea lui **Ștefan Velescu** (26 decembrie 1838, Craiova- 2 **octombrie 1899**, București), actor, publicist, scriitor român;
- 3 octombrie - **Ziua Națională a Germaniei** - Aniversarea unificării celor două state germane, 1990
- 4 octombrie - **Ziua Internațională a ocrotirii Animalelor**
- 4 octombrie - 25 de ani de la moartea lui **Bodor András** (5 august 1915, Suatu, Cluj- 4 **octombrie 1999**, Cluj-Napoca), istoric și traducător de origine maghiară;
- 4 octombrie - 25 de ani de la moartea lui **Bernard Buffet** (10 iulie 1928, Paris, Franța - 4 **octombrie 1999**, Tourtour, Provența-Alpi-Coasta de Azur, Franța), pictor, gravor și sculptor francez;
- 4 octombrie - 75 de naștere lui **Armand Anthony Assante, Jr.** (4 **octombrie 1949**, New York), actor american;
- 5 octombrie - **Ziua Mondială a Educatorului**
- 6 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Petre Diaconu** (6 **octombrie 1924**, Durostor - aprilie 2007), arheolog, istoric și cercetător român;
- 7 octombrie - **Ziua Internațională a Muncii Decente**
- 7 octombrie - **Ziua Mondială a Arhitecturii** (se sărbătorește în prima zi de luni a lunii octombrie)
- 7 octombrie - 175 de ani de la moartea lui **Edgar Allan Poe** (19 ianuarie 1809, Boston, Massachusetts, SUA - 7 **octombrie 1849**,

Baltimore, Maryland, SUA), poet, romancier, nuvelist și critic literar american, aparținând curentului Romantic al acestui stat și al literaturii universale, creator al genului de scurte povestiri și precursor al literaturii moderne de ficțiune științific-fantastică;

9 octombrie - *Ziua Mondială a Poștei*

9 octombrie - *Ziua de Comemorare a Victimelor Holocaustului din România* (instituită din 2004)

9 octombrie - 100 de ani de la moartea lui **Valeri Iakovlevici Briusov** (1 decembrie 1873 - **9 octombrie 1924**), poet, prozator, dramaturg, translator, critic, istoric, unul din principalii reprezentanți ai curentului simbolist din literatura rusă;

10 octombrie - *Ziua Mondială a Sănătății Mentale*

10 octombrie - 100 de ani de nașterea lui **James Clavell** (**10 octombrie 1924** - 7 septembrie 1994), romancier, scenarist, producător de film și regizor de film, devenit celebru prin romanele Shogun și Tai-Pan;

10 octombrie - 200 de ani de la nașterea lui **Ioan Pușcariu** (**10 octombrie 1824**, Sohodolul Branului, Transilvania, Imperiul Austriac - 24 decembrie 1911, Bran, Comitatul Făgăraș, Austro-Ungaria, azi în județul Brașov), istoric și scriitor român, membru titular al Academiei Române;

11 octombrie - *Ziua Școlii Ardelene* (este data la care, în 1754, episcopul **Petru Pavel Aron** a emis decretul de înființare, la Blaj, a primelor școli sistematice în limba română. Pe 11 octombrie, conform unei legi adoptate de Parlamentul României în 2014. În România este Ziua Școlii Ardelene, marcându-se astfel inaugurarea primelor școli cu predare în limba română din Transilvania);

12 octombrie - 100 de ani de la moartea lui **Anatole France** 16 aprilie 1844, Paris, Franța - **12 octombrie 1924**, Franța), scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în **1921**;

14 octombrie - *Ziua Mondială a Standardizării*

15 octombrie - *Ziua Internațională a Femeilor din Mediul Rural*

- 15 octombrie - *Ziua Internațională a Nevăzătorilor* - Ziua Bastonului Alb
- 15 octombrie - 150 de ani de la nașterea lui **Constantin Ion Parhon** (**15 octombrie 1874**, Câmpulung, Muscel - 9 august 1969, București), medic endocrinolog și neuropsihiatru român. În 1928 este ales membru corespondent al Academiei Române și în 1939 devine membru titular și președinte de onoare al acestui prestigios for științific;
- 16 octombrie - *Ziua Mondială a Alimentației*
- 16 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Alexandru Imre** (**16 octombrie 1924**, Mureș-Oșorhei - 13 septembrie 1980), dirijor, aranjour, compozitor clarinetist și saxofonist din România;
- 17 octombrie - *Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei*
- 17 octombrie - 175 de ani de la moartea lui **Frédéric François Chopin** (22 februarie 1810, Żelazowa Wola, Ducatul Varșoviei - **17 octombrie 1849**, Paris), compozitor polonez din perioada romantismului, considerat drept unul dintre cei mai influenți compozitori de muzică pentru pian;
- 19 octombrie - 125 de ani de la nașterea lui **Miguel Ángel Asturias Rosales** (**19 octombrie 1899** - 9 iunie 1974, Madrid), scriitor din Guatemala, creația sa literară fiind răsplătită cu un Premiul Nobel pentru Literatură (**1967**);
- 20 octombrie - *Ziua Mondială a Statisticii*
- 24 octombrie - *Ziua Organizației Națiunilor Unite*
- 20 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Valentin Silvestru**, nume real Marcel Moscovici (**20 octombrie 1924**, Scânteia, județul Iași - 25 noiembrie 1996, București), teatrolog, prozator și dramaturg român;
- 24 octombrie - *Ziua Mondială a Dezvoltării Informaționale*
- 24 octombrie - 50 de ani de la moartea lui **David Fiodorovici Oistrach** (30 septembrie 1908, Odesa, Imperiul Rus - **24 octombrie 1974**, Amsterdam, Țările de Jos), violonist, violist și dirijor rus, de origine evreiască, unul din cei mai mari violoniști ai secolului XX;

- 24 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Zoltán Gábos** (24 octombrie 1924, Huedin, Cluj - 9 aprilie 2018, Cluj-Napoca), profesor emerit de fizică teoretică la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, membru extern al Academiei de Științe Ungare;
- 25 octombrie - *Ziua Armatei Române*
- 26 octombrie - 75 de ani de la nașterea lui **Dumitru- Radu Popa** (26 octombrie 1949, București), scriitor, eseist, prozator, translator și critic literar;
- 26 octombrie - 75 de la nașterea poetei **Leonida Lari-Iorga** (26 octombrie 1949, Bursuceni, raionul Sîngerei, Republica Moldova - 11 decembrie 2011, Chișinău, Republica Moldova), poetă, publicistă, scriitoare, activistă, om politic și militantă pentru reunirea Basarabiei cu România;
- 26 octombrie - 400 de ani de la nașterea lui **Dosoftei** (la naștere: **Dimitrie Barilă**; 26 octombrie 1624, Suceava, Moldova - 13 decembrie 1693, Jovkva, Coroana Regatului Poloniei, Polonia-Lituania, în poloneză Zolkiew), cărturar român, mitropolit al Moldovei, poet și traducător. În 2005 Biserica Ortodoxă Română l-a trecut în rândul sfinților;
- 27 octombrie - *Ziua Mondială a Patrimoniului Audiovizual*
- 27 octombrie - 25 de ani de la moartea lui **Rafael Alberti** (16 decembrie 1902, El Puerto de Santa María - 27 octombrie 1999, El Puerto de Santa María), poet și dramaturg spaniol;
- 27 octombrie - 100 de ani de la nașterea **Lucreției Ciobanu** (27 octombrie 1924, Topârcea, Sibiu - 30 septembrie 2015, București), interpretă de muzică populară din Mărginimea Sibiului;
- 28 octombrie - 50 de ani de la moartea lui **Ioan Huber-Panu** (15 februarie 1904, București - 28 octombrie 1974, București), academician român, inginer geolog, membru corespondent (1955) al Academiei Române;
- 28 octombrie - 75 de ani de la moartea lui **Nicolae Dabija** (18 aprilie 1907, Galați - 28 octombrie 1949, Sibiu), maior al Armatei Române, luptător în cel de-al doilea război mondial;

29 octombrie - **Ziua Internațională a Internetului**

29 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Ioan D. Hăulică** (29 octombrie 1924, Ipatele, Iași - **13 mai 2010**, Iași), medic român, profesor de fiziologie la Facultatea de Medicină din Iași și membru titular (1994) al Academiei Române;

29 octombrie - 100 de ani de la moartea scriitoarei **Frances Eliza Hodgson Burnett** (24 noiembrie 1849, Manchester, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - **29 octombrie 1924**, Plandome Manor, Comitatul Nassau, New York, New York, SUA), scriitoare britanică celebră cu scrierile pentru copii;

31 octombrie - **Ziua Arhivelor Naționale**

31 octombrie - **Ziua Internațională a Mării Negre**

31 octombrie - 25 de ani de la moartea lui **Ioan Macrea** (1929, Gura Râului, Sibiu - **31 octombrie 1999**, Sibiu), coregraf român, fondatorul ansamblului de dansuri „Junii Sibiului” în anul 1944. Acest ansamblu a fost primul ansamblu folcloric profesionist din România;

31 octombrie - 25 de ani de la moartea lui **André Maspéan** (1 ianuarie 1917, București - **31 octombrie 1999**) este pseudonimul lui Virgile Solomonidis, scriitor grec de limbă franceză și traducător din limbile română, germană și engleză. A folosit, de asemenea, pseudonimul André Kedros.

Virginia ZEANI

solistă de operă

- 99 de ani de la naștere -

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Date biografice: n. 21 octombrie 1925, Solovăstru, Mureș - d. 20 martie 2023, West Palm Beach, Florida, SUA), renumită solistă română de operă, una din cele mai prestigioase soprane lirice din anii 1950, anii 1960 și anii 1970, timp de 25 de ani fiind „prima donna assoluta” a teatrului de Operă

din Roma, unde a cântat cu cei mai renumiți tenori, de la Beniamino Gigli și Ferruccio Tagliavini până la Luciano Pavarotti și Plácido Domingo.

Studii: literatura și filozofia la Universitatea din București, a luat lecții de canto cu Lucia Anghel, continuând apoi cu soprana și pedagoga Lidia Lipkovskaia.

La 19 ani și-a terminat studiile muzicale în Italia, cu tenorul Aureliano Pertile, solistul preferat al lui Arturo Toscanini.

Virginia Zeani a reușit să mențină un standard de prim rang de-a lungul celor 30 de ani de carieră internațională, interpretând peste 60 de roluri diferite.

Cariera artistică:

- Debutul său a avut loc în 1948 cu un răsunător succes pe scena Teatrului Comunal de Operă din Bologna în rolul Violettei din opera "La Traviata" de Giuseppe Verdi, rol cu care urma să se afirme pe marile scene ale lumii, inclusiv Metropolitan Opera din New York, Teatrul Bolșoi din Moscova sau Covent Garden din Londra.

- Printre alte roluri din prima perioadă a carierei sale se numără și Mimi din Boema de Giacomo Puccini, Margareta din Faust de Charles Gounod și rolul titular din Manon de Jules Massenet, pe care l-a cântat alături de celebrul Beniamino Gigli.

- Opere de Gioacchino Rossini, Vincenzo Bellini și Gaetano Donizetti (Lucia di Lammermoor, L'Elisir d'Amore, I Puritani), arii și opere celebre în care a cântat prin toată Europa i-au stabilit o reputație de necontestat în repertoriul de „Bel Canto”.

- În 1955 Virginia Zeani a debutat la Opera din Roma unde a fost distribuită în numeroase roluri, fiind apreciată în termenii cei mai înalți. Două producții importante au fost montate acolo special pentru ea: Alzira de Verdi și "Otello" de Rossini, opere care nu fuseseră încă reluate în secolul XX. Unul din marile sale triumfuri a fost interpretarea rolului Desdemonei, triumf repetat în 1966 când, împreună cu ansamblul Operei din Roma, apare pe scena Deutsche Oper Berlin și la Metropolitan Opera din New York.

- În 1956 a fost invitată la Teatro alla Scala din Milano, unde a fost distribuită într-o producție nouă a operei „Giulio Cesare” de Georg Friedrich Haendel, alături de basul Nicola Rossi-Lemeni (cu care se va căsători un an mai târziu).

Datorită maturității și excelenței calității a tehnicii sale vocale, Virginia Zeani a evoluat de la soprana de coloratură, la soprana lirică și la soprana dramatică, ceea ce i-a permis să-și lărgască treptat repertoriul cu rolurile de bază din operele „Don Carlos” și „Otello” de Verdi, rolul Tatianei din „Eugen Oneghin” de Ceaikovski și chiar două roluri wagneriene, Senta din „Olandezul zburător” și Elsa din "Lohengrin".

Virginia Zeani a înregistrat pe discuri mai multe albume selective și versiuni complete ale operelor „La Traviata” de Verdi și „Tosca” de Puccini. Multe din performanțele sale au rămas gravate pe "Legendary Recordings".

Virginia Zeani a fost din 1991 profesoară de canto (Distinguished Professor) la Indiana University, School of Music, din Bloomington, Indiana.

Distincții: Virginia Zeani a fost distinsă cu titlul de doctor honoris causa al Universității Naționale de Muzică București, precum și al Universității Babeș-Bolyai din Cluj, la propunerea Facultății de Teologie Greco-Catolică.

Pe data de 11 mai 2011 regele Mihai I i-a acordat Decorația Regală „Nihil Sine Deo”.

La 21 octombrie 2022 a fost inclusă în OPERA America Hall of Fame.

1 noiembrie - *Ziua Radiodifuziunii Române*

1 noiembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Ovidiu Bojor** (1 noiembrie 1924, Reghin, Mureș - 14 februarie 2023), fitoterapeut român, doctor farmacist, membru de onoare al Academiei de Științe Medicale, deținător al titlului de Senior Honoris Causa, brevet acordat de către Forumul Președinților Patronatelor din România și Diploma de Merit Academic, acordată de președintele Academiei Române;

1 noiembrie - 100 de ani de la moartea lui **Mailand Oszkár** (30 iunie 1858, Geoagiu, jud. Hunedoara - 1 noiembrie 1924, Deva), etnograf maghiar, unul dintre primii folcloriști maghiari care culeg folclor românesc;

2 noiembrie - 325 de ani de la nașterea lui **Jean (Baptiste) Siméon Chardin** (2 noiembrie 1699, Paris, Regatul Franței - 6 decembrie 1779, Paris, Regatul Franței), pictor francez, considerat ca unul din cei mai mari artiști ai secolului al XVIII-lea;

3 noiembrie - *Ziua Vânătorilor de Munte*

3 noiembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Paul Cornea** (3 noiembrie 1924, București - 7 octombrie 2018, București), istoric, critic și teoretician literar român de etnie evreiască;

- 3 noiembrie - 100 de ani de la moartea lui **Ernest Babélon** (7 noiembrie 1854 - **3 ianuarie 1924**, Paris), arheolog și numismat francez. A fost ales membru de onoare străin al Academiei Române;
- 3 noiembrie - 425 de ani de la moartea lui **Andrei Báthory** (1563, Șimleu Silvaniei - **3 noiembrie 1599**, Sândominic), din 1589 arhiepiscop de Varmia, apoi, în anul 1599, principe al Transilvaniei și suzeran al Țării Românești;
- 4 noiembrie - 100 de ani de la moartea lui **Gabriel Fauré** (12 mai 1845, Pamiers, Midi-Pyrénées, Franța - **4 noiembrie 1924**, Paris, Franța), compozitor francez;
- 5 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Radu G. Țeposu** (19 aprilie 1954, Șirnea, județul Brașov - **5 noiembrie 1999**, Botoșani), critic literar, eseist și cronicar literar român, reprezentant al generației optzeciste, membru al Uniunii Scriitorilor din România;
- 6 noiembrie - 75 de ani de la nașterea actriței **Olga Delia Mateescu** (**6 noiembrie 1949**, Livezile, Bistrița Năsăud), actriță și scriitoare română, societară de onoare a Teatrului Național I.L. Caragiale, membră a Uniunii Scriitorilor din România și UNITER, distinsă cu numeroase premii și distincții pentru activitatea sa artistică;
- 7 noiembrie - *Ziua internațională a Victimelor Comunismului* (denumită "Memento Gulag")
- 8 noiembrie - *Ziua Mondială a Planificării Zonelor Urbane*
- 8 noiembrie - *Ziua Martirilor Români de la Belși*
- 8 noiembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Philippe Roberts-Jones** (**8 noiembrie 1924**, Ixelles - 9 august 2016), istoric de artă și poet belgian, membru de onoare al Academiei Române din 1997;
- 8 noiembrie - 175 de ani de la nașterea lui **Ioan G. Bibicescu** (**8 noiembrie 1849**, Cerneți, Mehedinți - 2 mai 1924, București), publicist, om politic și economist român, guvernator al Băncii Naționale a României (1916 - 1921);
- 8 noiembrie - 350 de ani de la moartea lui **John Milton** (9 decembrie 1608, City of London, Anglia, Regatul Unit - **8 noiembrie 1674**,

Londra, Regatul Angliei), poet englez, faimos pentru poemul epic în versuri albe *Paradise Lost* (Paradisul pierdut). Reprezintă una dintre pietrele de temelie ale literaturii engleze;

9 noiembrie - *Ziua Internațională de Luptă împotriva Fascismului și Antisemitismului*

10 noiembrie - *Ziua Artileriei Române*

10 noiembrie - *Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare*

10 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Romulus Vulcănescu** (23 februarie 1912, București - **10 noiembrie 1999**, București), scriitor și etnolog, fost membru de onoare (1993) al Academiei Române;

11 noiembrie - *Ziua Amintirii* (pentru comemorarea eroilor din cele două războaie mondiale)

11 noiembrie - 50 de ani de la nașterea lui **Leonardo Wilhelm DiCaprio** (**11 noiembrie 1974**, Los Angeles, California), actor și producător de film american. A fost nominalizat de șapte ori la Premiile Oscar și de zece ori la Premiile Globul de Aur, câștigând în 2004 Premiul Globul de Aur pentru cel mai bun actor într-o dramă. A mai câștigat și în anul 2016 un Glob de Aur pentru rolul din *The Revenant: Legenda lui Hugh Glass*, rol pentru care, în același an, i s-a decernat Premiul Oscar pentru cel mai bun actor;

11 noiembrie - 150 de ani de la nașterea **Constanței Erbiceanu** (**11 noiembrie 1874**, Iași - 20 octombrie 1961, București), pianistă, profesoară de pian, om de cultură, socotită întemeietoarea școlii pianistice românești;

12 noiembrie - 75 de ani de la nașterea **Adrianei Babeți** (**12 noiembrie 1949**, Oradea), critic literar, romancier și eseist român contemporan;

13 noiembrie - *Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători*

13 noiembrie - *Ziua Dramaturgiei Românești* (din 2019)

13 noiembrie - *Ziua Limbii maghiare în România* (din 11.11.2015)

- 14 noiembrie - **Ziua Mondială a Diabetului**
- 14 noiembrie - **Ziua Mondială a Calității** (se sărbătorește în a doua zi de joi a lunii noiembrie)
- 14 noiembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Constantin Sandu-Aldea** (**14 noiembrie 1874**, Tichilești, Brăila - 21 martie 1927, București), inginer agronom român, scriitor și prozator de orientare semănătoristă, membru corespondent (1919) al Academiei Române;
- 15 noiembrie - 75 de ani de la nașterea arhitectei **Ana Maria Zahariade** (**15 noiembrie 1949**), arhitectă, istorică și teoreticiană a arhitecturii, și pedagogă română, laureată a Premiului Herder (2003);
- 16 noiembrie - **Ziua Internațională a Toleranței**
- 17 noiembrie - **Ziua Mondială a Filosofiei** (a treia zi de joi din luna noiembrie)
- 17 noiembrie - **Ziua Internațională a Studenților**
- 17 noiembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Ștefan Vencov** (**17 noiembrie 1899**, Buzău - 8 septembrie 1955, Karl-Marx-Stadt (azi Chemnitz), Republica Democrată Germană), fizician român, membru corespondent (1948) al Academiei Române;
- 17 noiembrie - 400 de ani de la moartea lui **Jakob Böhme** (24 aprilie 1575 - **17 noiembrie 1624**, Görlitz), filozof german, cel mai important reprezentant al filozofiei mistice germane după Meister Eckhart;
- 18 noiembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Iordan Chimet** (**18 noiembrie 1924**, Galați - 23 mai 2006 București), eseist, prozator, poet, scenarist și traducător român, asociat cu mișcarea artistică a suprarealismului românesc;
- 19 noiembrie - **Ziua Cercetătorului și Proiectantului Român** (marchează ziua de naștere a lui **George Emil Palade**, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie și Medicină (**1974**))
- 19 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Yvette Cauchois** (19 decembrie 1908, Paris, Franța - **19 noiembrie 1999**, Paris,

Franța), fiziciană franceză, cunoscută pentru contribuțiile aduse la spectroscopia și optica razelor X;

19 noiembrie - 75 de ani de la moartea lui **James Sidney Edouard, Baron Ensor** (13 aprilie 1860 - **19 noiembrie 1949**), artist plastic belgian, excelând ca pictor și gravor;

19 noiembrie - 225 de ani de la moartea lui **Alecu Văcărescu** (1769 - **19 noiembrie 1799**, Tulcea, Imperiul Otoman), poet român din Țara Românească;

20 noiembrie - **Ziua Internațională a Drepturilor Copilului**

20 noiembrie - 100 de ani de la moartea lui **Vilmos Fraknói** (27 februarie 1843, Mojmirovce, Transleithania Slovacia - **20 noiembrie 1924**, Budapesta, Regatul Ungariei), istoric maghiar;

20 noiembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Nicolae Constantin Batzaria** (**20 noiembrie 1874**, Crușova, Imperiul Otoman - 28 ianuarie 1952, București), prozator și publicist de origine aromână. Ca publicist pentru copii este cunoscut sub numele de „Moș Nae”, creatorul faimosului Haplea, din vremea când a redactat Revista Dimineața Copiilor;

21 noiembrie - **Ziua Mondială a Televiziunii**

21 noiembrie - **Ziua Mondială a Salutului**

21 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Ioan Chirilă** (25 octombrie 1925, Ismail - **21 noiembrie 1999**, București), jurnalist sportiv și scriitor român de cărți pe teme sportive;

23 noiembrie - **Ziua Economiștilor din România**

23 noiembrie - **Ziua internațională pentru Eliminarea violenței împotriva femeilor**

24 noiembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Jean Bart** este pseudonimul literar al scriitorului Eugeniu P. Botez (**28 noiembrie 1874**, Burdujeni, Botoșani - 12 mai 1933, București), împrumutat de la un faimos corsar flamand al secolului al XVII-lea. A fost membru corespondent (din 1922) al Academiei Române;

- 25 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Alexandru Ciorănescu** (15 noiembrie 1911, Moroeni, Dâmbovița - **25 noiembrie 1999**, Santa Cruz de Tenerife, Insulele Canare, Spania) autor, comparatist, diplomat, director literar, dramaturg, enciclopedist, eseist, lingvist, etimolog, istoric, poet, prozator român;
- 25 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Mina Vasilievici Kiosea** sau **Chiosea** (19 august 1933, Beșalma, Găgăuzia, Republica Moldova - **25 noiembrie 1999**), poet, om de cultură, folclorist și activist civic găgăuz, autorul textului imnului Găgăuziei și unul dintre autorii incluși în colecția de literatură găgăuză „Bucaktan seslär” („Vocile Bugeacului”).
- 26 noiembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Ivan Patzaichin** (**26 noiembrie 1949**, Mila 23, Crișan, Tulcea - 5 septembrie 2021, București), canoist român, de etnie lipoveană, cvadruplu laureat cu aur la Jocurile Olimpice de vară din 1968, 1972, 1980 și 1984 și triplu laureat cu argint;
- 26 noiembrie - 75 de ani de la moartea lui **Heinrich Wilhelm Höhr** (3 februarie 1875, Sighișoara - **26 noiembrie 1949**, Sighișoara), pedagog și naturalist din Transilvania;
- 27 noiembrie - 100 de ani de la nașterea poetei **Nina Cassian** (nume la naștere Renée Annie Cassian, (**27 noiembrie 1924**, Galați - 15 aprilie 2014, New York City, New York, SUA), poetă, eseistă și traducătoare și compozitoare română, de origine evreiască;
- 27 noiembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Berdj Așgian** (**27 noiembrie 1924**, Constanța - 10 decembrie 2010, Târgu Mureș), medic, profesor universitar, ”Doctor honoris causa” în Societatea Română de Neurofiziologie;
- 28 noiembrie - **Ziua Bucovinei**
- 28 noiembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Corneliu Vadim Tudor** (**28 noiembrie 1949**, București - 14 septembrie, 2015, București), politician, publicist și scriitor român, care a deținut funcțiile de senator și europarlamentar. A fondat Partidul România Mare;
- 28 noiembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Jean Bart**, pseudonimul literar al scriitorului Eugeniu P. Botez (**28 noiembrie 1874**,

- Burdujeni, Botoșani - 12 mai 1933, București), din 1922 membru corespondent al Academiei Române;
- 28 noiembrie - 175 de ani de la nașterea lui **Elek Gozdu**, (**28 noiembrie 1849**, Ercsi, Regatul Ungariei, Imperiul Austriac - 26 mai 1919, Timișoara, Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor, avocat și scriitor de etnie română din Ungaria;
- 29 noiembrie - ***Ziua Internațională de Solidaritate cu Poporul Palestinian***
- 29 noiembrie - 25 de ani de la moartea **John Berry** (6 septembrie 1917, The Bronx, New York - **29 noiembrie 1999**, Paris), regizor american de film, care s-a autoexilat în Franța după ce cariera sa a fost întreruptă de așa-zisa Listă Neagră de la Hollywood;
- 29 noiembrie - 50 de ani de la moartea lui **Ion Nestor** (25 august 1905, Focșani - **29 noiembrie 1974**, București), istoric și arheolog român, membru corespondent al Academiei Române;
- 29 noiembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Mihai Mereuță** (**29 noiembrie 1924**, Santa Mare, Botoșani - 1 aprilie 2003, București), actor român. Activitatea în lumea teatrului a fost completată de sute de piese radiofonice și de peste cincizeci de roluri ca actor de film;
- 29 noiembrie - 100 de ani de la moartea lui **Giacomo Antonio Domenico Michele Secondo Maria Puccini** (22 decembrie 1858, Lucca, Marele Ducat de Toscana - **29 noiembrie 1924**, Bruxelles, Regiunea Capitalei Bruxelles, Belgia), compozitor italian de muzică de operă;
- 30 noiembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Nicolae Stoicescu** (**30 noiembrie 1924**, Slatina, Olt - 1999, România), medievalist român, membru de onoare al Academiei Române;
- 30 noiembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Winston Leonard Spencer Churchill** (**30 noiembrie 1874**, Palatul Blenheim, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei - 24 ianuarie 1965, Londra Mare, Anglia, Regatul Unit), om politic britanic, ofițer în Armata Britanică, istoric, scriitor și artist. Este

singurul prim-ministru britanic laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1953);

30 noiembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Paul Zarifopol (30 noiembrie 1874, Iași- 1 mai 1934, București)**, istoric, critic literar care a desfășurat și o amplă activitate de publicist, moralist, eseist politic și istoric al civilizației românești;

30 noiembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Lucy Maud Montgomery**, (spunându-i-se mereu „Maud” de către familie și prieteni) și cunoscută publicului ca **L. M. Montgomery, (30 noiembrie 1874 - 24 aprilie 1942)**, scriitoare canadiană.

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Ovidiu BOJOR

fitoterapeut, farmacist

- 100 de ani de la naștere -

Date biografice: n. 1 noiembrie 1924, Reghin, Mureș - d. 14 februarie 2023, fitoterapeut român, doctor farmacist, membru de onoare al Academiei de Științe Medicale.

Studii: Liceul „Al Papiu Ilarian”, Tg. Mureș (1940), Liceul „C. Diaconovici Loga”, Timișoara, Liceul „T. Doda”, Caransebeș (1941-1944), IMF București, Facultatea de Medicină și Farmacie (1952). Doctor în farmacie cu teza: **Contribuții la studiul ciupercii *claviceps purpurea*** (1968).

Activitate profesională:

Între anii 1952-1954 este cercetător Științific la Institutul pentru Controlul Medicamentelor și Cercetării Farmaceutice București. Din 1978 secretar științific, expert ONUDI. Consilier științific la Centrul de Biotehnologie București.

Domenii de cercetare: botanică farmaceutică, farmacognozie, fitochimie și medicină tradițională. Explorează timp de 25 de ani flora medicinală din Munții Carpați.

Explorează în 4 misiuni succesive ONU (1978-1985), flora din Himalaya și stabilește limite superioare de existență vegetală la cota 5500 m altitudine. Desfășoară numeroase activități științifice și tehnice în țări precum Africa și Asia.

Publică atât în țară, cât și în străinătate, peste 1000 de studii și articole.

Autor a peste 40 de brevete de invenții; peste 25 de lucrări științifice sub formă de tratate, cărți de informare generală în 6 reviste de informare în domeniul medicinei și terapiei naturiste.

Distincții:

- I se acordă Medalia de Aur pentru produsul INSUVEG
- Deținător al titlului de Senior Honoris Causa, brevet acordat de către Forumul Președinților Patronatelor din România și Diploma de Merit Academic, acordată de președintele Academiei Române
- Diploma de onoare în Societatea de Științe Medicale din România 1976
- Decorat "Pentru merite în munca medico-sanitară" (de două ori)
- Evidențiat în munca de Crucea roșie
- Membru în Societatea de Geografie din USA
- Membru în Societatea Balcanică de Medicină, membru în Societatea de Medicină Islamică.

Cărți publicate:

- *Produse farmaceutice românești*, Editura Medicală, București, 1964, 1970.
- *Farmacopeea română*, Ed. 8 și 9, 1965, 1976
- *Pledoarie pentru viață lungă*, Editura Paco, București, 1989.
- *Medicinal Plant Industry*, CRC Press Inc, 1991.
- *Plantele în elixirele dragostei*, Editura Ceres, București, 1993
- *Plante medicinale aromatice de la A la Z*, Ed. Ulpia, București, 1994, 1995, 1997
- *Sănătate prin semințe, legume și fructe. Pledoarie pentru viață lungă*, Editura Fiat Lux,
- *Plante și miresme biblice*, Editura Fiat Lux.
- *Iubire, dragoste, sexualitate*, Editura Paco, 2009.
- *Compendiu de terapie naturală: nutriție, fitoterapie, cosmetică*, Ed. Medicală, 2009.
- *Terapii complementare*, Editura Fiat Lux, 2004.
- *Fitoterapie tradițională și modernă*, Ed. Fiat Lux, 2004.
- *Ghidul plantelor medicinale și aromatice de la A la Z*, Editura Fiat Lux, 2004.
- *Ghidul plantelor medicinale de la A la Z*, Editura Ulpia Traiana, București, 1999.
- *Pledoarie pentru viață sănătoasă*, Editura Dharana, București 2018.

- 1 decembrie - **ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI**
- 1 decembrie - *Ziua Mondială de combatere a maladiei SIDA*
- 2 decembrie - *Ziua Internațională pentru Abolirea Sclaviei*
- 3 decembrie - *Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități*
- 3 decembrie - 75 de ani de la moartea lui **Elin Pelin** (18 iulie 1877, Bailovo, Imperiul Otoman - **3 decembrie 1949**, Sofia, Republica Populară Bulgaria), născut cu numele Dimităr Ivanov Stoianov, important scriitor bulgar;
- 4 decembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Frank Press** (4 **decembrie 1924**, Brooklyn, New York City, New York, SUA - 29 ianuarie 2020, Chapel Hill, Carolina de Nord, Carolina de Nord, SUA), geofizician și seismolog american, membru de onoare al Academiei Române;
- 5 decembrie - *Ziua Internațională a Voluntarilor*
- 5 decembrie - 50 de ani de la moartea lui **Zaharia Stancu** (5 octombrie 1902, Salcia, județul Teleorman - **5 decembrie 1974**, București), scriitor român, poet, romancier, prozator, director de teatru, jurnalist și publicist, academician, laureat al Premiului Herder;
- 5 decembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Florian** (5 **decembrie 1949**, Satu Mare), muzician, solist vocal, instrumentist, compozitor și artist multimedia român, activ începând cu anii '60;
- 7 decembrie - *Ziua Internațională a Aviației Civile*
- 8 decembrie - *Ziua Constituției României*

- 8 decembrie - 25 de ani de la moartea lui **Kuczka Péter** (1 martie 1923, Székesfehérvár, Regatul Ungariei, Austro-Ungaria - **8 decembrie 1999**, Budapesta, Ungaria), critic literar, scriitor, poet și editor de literatură științifico-fantastică maghiar;
- 9 decembrie - *Ziua Internațională Anticorupție*
- 10 decembrie - *Ziua Internațională a Drepturilor Omului*
- 11 decembrie - *Ziua Internațională a Munților*
- 12 decembrie - 50 de ani la moartea lui **Fărâmiță Lambru** (15 septembrie 1927, București - **12 decembrie 1974**, București), lăutar (acordeonist virtuoz și cântăreț) român de etnie romă;
- 13 decembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Radu D. Rosetti** (**13 decembrie sau 18 decembrie, 1874** - 1964), poet, dramaturg, epigramist, memorialist, traducător, publicist român;
- 13 decembrie - 300 de ani de la nașterea lui **Franz Ulrich Maria Theodor Aepinus** (**13 decembrie 1724**, Rostock - 10 august 1802, Sankt Petersburg), astronom, matematician, fizician și filozof german;
- 14 decembrie - 200 de ani de la nașterea lui **Pierre Puvis de Chavannes** (**14 decembrie 1824**, Lyon, Franța - 24 octombrie 1898, Paris, Franța), pictor francez, care a devenit co-fondator și președinte al Société Nationale des Beaux-Arts și a cărui creație a influențat pe mulți alți artiști;
- 14 decembrie - 225 de ani de la de la moartea lui **George Washington** (2 februarie 1732, Colonia și Dominionul Virginia, Cele treisprezece colonii, Regatul Marii Britanii - **14 decembrie 1799**, Mount Vernon, Virginia, SUA), general și om de stat american, militant și factor esențial în obținerea independenței față de Regatul Marii Britanii, primul președinte al Statelor Unite ale Americii;
- 15 decembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Ferenc Papp**, alias Bálint István (**15 decembrie 1924**, Biharia - 5 aprilie 2006, Târgu Mureș), prozator și traducător maghiar din România;
- 15 decembrie - 150 de ani de la moartea lui **Iosif Szabo** (martie 1803, Marosbogát, Transilvania, Imperiul Austro-Ungar - **15**

decembrie 1874, Iași), botanist, farmacist și medic, membru de onoare al Academiei Române;

16 decembrie - *Ziua Solidarității Naționale Împotriva Dictaturii*

17 decembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Ioan Hațegan (17 decembrie 1949**, Cenad, Republica Populară Română), istoric român, specializat în istoria Banatului;

18 decembrie - *Ziua Minorităților Naționale din România*

18 decembrie - *Ziua Internațională a Migranților*

18 decembrie - 225 de ani de la moartea lui **Jean-Étienne Montucla** (5 septembrie 1725, Lyon - **18 decembrie 1799**, Versailles), matematician francez, autor al Istoriei matematicii (1758);

19 decembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Michel Tournier (19 decembrie 1924**, Paris, Île-de-France, Franța - 18 ianuarie 2016, Choisel, Île-de-France, Franța), scriitor francez foarte apreciat, asociat realismului magic;

20 decembrie - 25 de ani de la moartea lui **Valeriu Munteanu** (4 octombrie 1921 - **20 decembrie 1999**), lingvist și traducător român. Cavaler al ordinului suedez "Nordstjärne" clasa I (1981) și al ordinului danez "Dannebrog". Câștigător al premiului de traduceri al Academiei Suedeze (1981) și al Uniunii Scriitorilor din România (1997);

21 decembrie - 200 de ani de la moartea lui **James Parkinson** (11 aprilie 1755, Londra, Anglia, Regatul Unit - **21 decembrie 1824**, Londra, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei), chirurg englez, geolog, paleontolog și activist politic;

22 decembrie - *Ziua Internațională a Solidarității Umane*

22 decembrie - *Ziua Libertății României*

24 decembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Diaconu (24 decembrie 1949**, Vlădești, Argeș), actor, om politic și fost profesor la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică Ion Luca Caragiale din București, fost director al Teatrului „Nottara” din București;

24 decembrie - 200 de ani de la nașterea lui **Vasile Maniu (24 decembrie 1824**, Lugoj, Severin, Imperiul Austriac - 10 martie

- 1901, București), publicist, istoric, scriitor și avocat român, deputat, participant la Revoluția română de la 1848 și membru al Academiei Române;
- 24 decembrie - 500 de ani de la moartea lui **Vasco da Gama**, conte de Vidigueira (1469, Sines, Portugalia Continentală - **24 decembrie 1524**, Kochi, India, Kingdom of Cochin, India), explorator portughez din perioada Marilor descoperiri. A descoperit calea maritimă dintre Europa și India;
- 25 decembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Váci Mihály**, (**25 decembrie 1924**, Nyíregyháza, Ungaria - 16 aprilie 1970), Hanoi, Vietnam), poet, traducător ungur;
- 25 decembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Humphrey Bogart** (**25 decembrie 1899**, New York City, New York, SUA - 14 ianuarie 1957, Los Angeles, California, SUA), actor american de teatru și de film, câștigător al premiului Oscar. Privit ca un adevărat simbol cultural american, Bogart este adesea considerat, atât de către unii critici de film cât și de o bună parte a iubitorilor cinematografului, drept cel mai mare actor american de film al secolului al XX-lea;
- 26 decembrie - 100 de ani de la nașterea lui **János D. Aczél** (**26 decembrie 1924**, Budapesta, Regatul Ungariei - 1 ianuarie 2020, Waterloo, Ontario, Canada), matematician maghiar care a emigrat în Canada;
- 27 decembrie - *Ziua Națională a Actorului*
- 28 decembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Rainer, Francisc Iosif** (Iosef); (**28 decembrie 1874**, Rohozna, Bucovina, Imperiul Austro-Ungar, în prezent Cernăuți, Ucraina - 5 august 1944, București), medic, antropolog, membru de onoare al Academiei Române;
- 29 decembrie - 100 de ani de la moartea lui **Carl Spitteler** (24 aprilie 1845, Liestal, Cantonul Basel-Provincie, Elveția - **29 decembrie 1924**, Luzern, cantonul Lucerna, Elveția), poet, nuvelist, romancier, dramaturg, critic și eseist elvețian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în **1919**;

30 decembrie - 25 de ani de la moartea lui **Louis Michel** (4 mai 1923, Roanne, Ron-Alpi, Franța - **30 decembrie 1999**, Bures-sur-Yvette, Franța) fizician teoretician francez;

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Iosif HODOȘ

istoric, om politic, avocat, publicist

- 144 de ani de la moarte -

Date biografice: n. 20 octombrie 1829, Bandu de Câmpie, Mureș - d. 9 decembrie 1880, Sibiu, istoric, om politic, avocat, publicist, membru fondator (1866) al Academiei Române.

Studii: Școala primară și gimnaziul la Târgu Mureș, filosofia la Liceul din Blaj, Facultatea de drept din Cluj, Facultatea de drept din Viena, doctor în drept la Padua (1852).

Activitatea profesională:

- Iosif Hodoș a fost unul dintre fruntașii mișcării naționale a românilor transilvăneni, care s-a remarcat prin activitatea sa politică, militând pentru promovarea în școli și în administrație a limbii române.

- În anul 1848, când avea numai 19 ani, încredințându-i-se viceprefectura ținutului Zarand, a participat la toate actele naționale, politice și culturale din acest ținut.

- Este ales secretar general al adunării naționale de pe Câmpia Libertății, din 3-5 mai 1848.

- Deputat în Camera legislativă a Ungariei, unde susține înființarea unui teatru național român.

- Prefect al legiunii Clujului.

- Membru fondator al Societății Academice Române (22 aprilie 1866), vicepreședinte al secției de istorie.

- S-a numărat printre fondatorii Astrei, a desfășurat o susținută activitate publicistică colaborând la numeroase ziare ale vremii.

Lucrări publicate:

A publicat la Pesta, în 1871, studiul de drept intitulat **Românii și constituția Transilvaniei**.

Cuvânt de bună venire a junimei române către P. S. Episcop Șaguna (Sibiu- 1850), **Românii și constituțiile Transilvaniei** (Pesta-1871).

În colaborare:

Din corespondența lui Simeon Bărnuțiu și a contemporanilor săi / Enea Hodoș.- SB: s. n., 1944, 134 p.

Studii si articole:

Discurs despre literatură și belle arti, în ședința de la 15 septembrie 1868, în *Analele Academiei*, București 1878.

A colaborat la *Revista Carpaților* editată de Gheorghe Sion în 1861 și la *Foaie pentru minte, inimă și literatură*.

A fost invitat să ocupe catedra de limbă și literatură română la Academia din Iași.

Traduce:

Descrierea Moldovei și Istoria Imperiului Otoman de D. Cantemir (1876), *Principiile dreptului naturii, Istoria dreptului roman, Răsunetul din Munții Apuseni ai Transilvaniei*.

❖ 25 de ani de la moartea lui **Gheorghe Buzoianu** (17 iulie 1932, Sinaia - 1999), scriitor român, s-a făcut cunoscut publicului ca scriitor de romane polițiste;

❖ 25 de ani de la moartea lui **Silvan Ionescu** (1909, Dobrun, Olt - 1999), grafician român. Începând cu anul 1927, Silvan a fost o prezență constantă în paginile celor mai importante publicații culturale românești ale secolului XX: *Universul Literar*, *Cuvântul*, *Viața, Bis*, *Vremea*, *Cortina*, *Gazeta Literară* - devenită ulterior *România literară*, *Contemporanul*, *Lucafărul*, *Neuer Weg*, *Teatrul*, *Secolul XX*, *Tribuna*, *Manuscriptum*;

❖ 25 de ani de la moartea lui **Kovacs Zoltan** (1913, Cluj - 1999), pictor roman care si-a început viața profesională ca învățător, timp în care a început să picteze, ca autodidact, aprofundându-și cunoștințele de pictură în cadrul Academiei de artă de la Budapesta (1942-1944);

❖ 25 de ani de la moartea lui **Tudor Popescu** (10 septembrie 1930 - august 1999), scriitor și un important dramaturg român contemporan;

❖ 25 de ani de la moartea lui **Mihai Băcescu** (28 martie 1908, Suceava - 1999, București), hidrobiolog, muzeolog, membru corespondent al Academiei Române din 1963;

❖ 25 de ani de la moartea lui **Alexandru Duțu** (2 septembrie 1928, București- ianuarie 1999, istoric român, cercetător al istoriei sud-estului european (îndeosebi secolele XVI-XIX), al istoriei ideilor și mentalităților, specialist în literatură comparată și teolog ortodox;

❖ 50 de ani de la moartea lui **Ioan Virgiliu Băliban** (1899, Unimăt - 1974, Cluj-Napoca), deputat în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, organismul legislativ reprezentativ al „tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, cel care a adoptat hotărârea privind Unirea Transilvaniei cu România la 1 decembrie 1918;

❖ 50 de ani de la moartea lui **Anatolie Kovarski** (1904 - 1974), specialist în domeniul selecției și geneticii plantelor, a fost ales ca membru al Academiei de Stat a Moldovei;

❖ 50 de ani de la moartea lui **Albin Morariu** (1905, Kosice - 1974), polisportiv român, maestru emerit al sportului, născut la Kosice, Slovacia, din părinți români. Albin Morariu a fost totodată multiplu campion național al României la gimnastică, antrenor de tenis de masă și gimnastică, organizator de asociații;

❖ 50 de ani de la moartea lui **Harry Partch** (1901 - 1974), compozitor și solist constructor de instrumente muzicale american. Este considerat de critici ca fiind unul dintre cei mai importanți compozitori ai secolului XX;

❖ 50 de ani de la moartea lui **Nicu Russu** (1934 - 1974), ilustrator roman, a realizat copertile a numeroase cărți și a publicat benzi desenate pentru reviste ca Arici Pogonici, Luminița sau Cutezătorii;

❖ 75 de ani de la moartea lui **Giorgie Pascu** (1 decembrie 1882 - 1949), lingvist și istoric literar;

❖ 125 de ani de la nașterea lui **Mihail Ghermănescu** (1899, București - 1962, București), matematician român cu contribuții în analiza matematică, teoria numerelor, algebră, mecanică generală și balistică;

❖ 125 de ani de la moartea lui **Savu Moga** (1816, Giurtelecu Hododului, Imperiul Austriac - **1899**, Arpașu de Sus, Austro-Ungaria), cel mai renumit meșter iconar pe sticlă din Țara Oltului, din Transilvania, activitatea lui desfășurându-se în a doua jumătate a secolului al XIX-lea;

❖ 200 de ani de nașterea lui **Avram Iancu** (1824, Avram Iancu, Alba - 10 septembrie 1872, Baia de Criș, Hunedoara), avocat transilvănean și revoluționar român pașoptist, care a jucat un rol important în Revoluția de la 1848 din Transilvania;

❖ 225 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Săulescu** (1799, Iași - d. 1875), filolog, istoric, precursor al școlii arheologice românești, poet român, a fost profesor la Academia Mihăileană din Iași;

❖ 225 de ani de la nașterea lui **Barbu Dimitrie Știrbei** (august 1799, Craiova - 12 aprilie 1869, Nisa), fost domn al Țării Românești în perioadele iunie 1849 - 29 octombrie 1853 și 5 octombrie 1854 - 25 iunie 1856;

❖ 275 de ani de la nașterea lui **Ioan Piuaru-Molnar** (1749, Sadu, Sibiu - 16 martie 1815, Cluj), primul medic titrat român, filolog și traducător, chirurg al Universității din Viena, medic la Sibiu și profesor de oftalmologie la Școala medico-chirurgicală din Cluj, autor al celei dintâi gramatici româno-germane, al unei istorii universale și al unui dicționar român-german;

❖ 400 de ani de la nașterea lui **Dosoftei** (numele monahal al lui Dimitrie Barila), (1624 - 13 decembrie 1693, Polonia), traducător, editor, animator cultural;

❖ 450 de ani de la moartea lui **Heltai Gáspár**, născut Kaspar Helth, (1510, Cislădie, Sibiu - 1574, Cluj, Principatul Transilvaniei), cărturar maghiar de origine sas, cetățean al cetății Clujului (1545-1574), pastor, traducător, tipograf, editor, scriitor și om de afaceri;

❖ 500 de ani de la nașterea lui **Luís Vaz de Camões** (1524 - 10 iunie 1580), poetul național al Portugaliei și unul dintre clasicii literaturii universale, autorul eposului Luisiadelor (1572), măiestria versurilor sale a fost comparată cu cea a lui Homer, Vergilius și Dante;

❖ 500 de ani de la moartea lui **Hans Holbein cel Bătrân** (1465, Augsburg, Sfântul Imperiu Roman - **1524**, Basel, Cantonul Basel-Oraș, Elveția), pictor german din perioada Renașterii;

❖ 650 de ani de la moartea lui **Paolo Dagomari da Prato** (1282 - **1374**), cunoscut și ca *Paulus Geometrus* sau *Paolo dell'Abaco*, matematician, astronom și poet italian.